

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Katedra historie

Studijní program: Historická studia

Studijní obor: Kulturněhistorická a muzeologická studia

ČETNICTVO V JOSEFOVĚ V LETECH 1918-1938

THE GENDARMERIE IN JOSEFOV FROM 1918 TO 1938

Bakalářská práce: 2013–FP–KHI– 0159

Autor:

Martina VIKOVÁ

Podpis:

.....

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Smrž

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
68	0	1	3	53	4

V Liberci dne: 17. června 2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina Víková**
Osobní číslo: **P10001101**
Studijní program: **B7106 Historická studia**
Studijní obor: **Kulturněhistorická a muzeologická studia**
Název tématu: **Četnictvo v Josefově v letech 1918-1938**
Zadávající katedra: **Katedra historie**

Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je seznámit s četnickou stanicí v pevnostním městě Josefov a zmapovat její činnost v letech 1918-1938. Působení četnictva v Josefově není doposud zcela probádané, což by měla tato práce napravit.

Bakalářská práce bude čerpat z dostupných pramenů a literatury o četnictvu. Prameny z archivů, z Národního archivu v Praze a SOKA Náchod, zde budou analyzovány. Především se jedná o činnost četnické stanice v Josefově, ale pozornost bude také věnována zde sloužícím četníkům. Prameny budou konfrontovány s dostupnou literaturou. To se týká hlavně kapitoly, kde bude o četnictvu pojednáno všeobecně.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BENEŠ, Jaroslav: Stráž obrany státu. 1. vyd. Dvůr Králové nad Labem: FORTprint, 2007. ISBN 978-80-86011-34-9.

JUŘENA, Jan; MIKOLÁŠEK, Jakub; PILVOUSEK, Tomáš: Broumovsko a Trutnovsko: Obrana republiky v druhé polovině třicátých let v severovýchodních Čechách. 1. vyd. Dvůr Králové nad Labem: FORTprint, 2006. ISBN 80-86011-32-1.

MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír: Dějiny policie a četnictva I.: Habsburská monarchie (1526-1918). 1. vyd. Praha: Themis, 1997. ISBN 80-85821-52-4.

MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír: Dějiny policie a četnictva II.: Československo (1918-1939). 1. vyd. Praha: Police History, 1999. ISBN 80-902670-0-9.

MACEK, Pavel; UHLÍŘ, Lubomír: Dějiny policie a četnictva III.: Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939-1945). 1. vyd. Praha: Police History, 2001. ISBN 80-86477-01-0.

MACHUTOVÁ, Marcela: Historie dopravní policie. 1. vyd. Praha: Milpo media, 2009. ISBN 978-80-87040-14-0.

SPEYCHAL, Robert a kol.: Stráž obrany státu. 1. vyd. Praha: MV&H s. r. o., 2002. ISBN 80-238-8328-3.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Pavel Smrž

Katedra historie

Datum zadání bakalářské práce: 27. dubna 2012

Termín odevzdání bakalářské práce: 26. dubna 2013

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.

děkan

L.S.

PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D.

vedoucí katedry

V Liberci dne 27. dubna 2012

Čestné prohlášení

Název práce: Četnictvo v Josefově v letech 1918–1938
Jméno a příjmení autora: Martina Viková
Osobní číslo: P10001101

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 17. 06. 2013

Martina Viková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Pavlu Smržovi za jeho cenné rady, připomínky a čas, který mi věnoval. Dále poděkování patří mým rodičům, bratru Ondřejovi a příteli Martinovi za jejich podporu a pomoc při studiu. Chtěla bych také poděkovat všem, kteří mi byli při psaní nápomocni a to pracovníkům Národního archivu, Státního okresního archivu v Náchodě a Městského muzea v Jaroměři za jejich ochotu a vstřícnost.

Anotace

Bakalářská práce pojednává o působení četnictva ve městě Josefov v letech 1918 až 1938. První dvě kapitoly všeobecně přibližují historii četnictva a jeho působení v Československu. Třetí kapitola se věnuje výhradně josefovskému četnictvu. V jednotlivých podkapitolách je čtenář seznamován se zde sloužícími četníky, jejich činností a s řešenými případy. Jedná se o vraždy, krádeže, podvody, zběhnutí, urážky veřejných činitelů a stížnosti na josefovské četnictvo. Nechybí ani reflexe v místním periodiku „Naše Hlasy“, kde josefovské četnictvo nebylo nikdy kritizováno.

Klíčová slova: četnictvo, československé četnictvo, Josefov, Jaroměř–Josefov, kriminalita, násilný trestný čin, vražda, krádež, zběhnutí, urážka na cti.

Annotation

The Bachelor's thesis is about the Gendarmerie in Josefov from 1918 to 1938. The first and second chapters are treating generally about the history of the Gendarmerie and about the Czechoslovak Gendarmerie. The third chapter is taking heed of the Gendarmerie in Josefov. The separate subchapters are informing readers about the local Gendarmes, their work and their cases. The Gendarmes from Josefov solved murders, thefts, frauds, insults of public figures, complaints to gendarmes and desertions. There are also reflections in the newspapers called „Nase hlasy“ (Our Voices). The editors never criticized the local Gendarmes.

Key words: gendarmerie, Czechoslovak gendarmerie, Josefov, Jaromer-Josefov, criminality, criminal act, murder, theft, desertion, libel.

Obsah

Seznam použitých zkratk	8
Úvod	9
1 Historie četnictva na českém území	11
2 Československé četnictvo v letech 1918–1938	16
2.1 Organizační struktura.....	16
2.2 Vybavení četníka	18
2.2.1 Výstroj	18
2.2.2 Výzbroj	20
2.3 Povinnosti	21
3 Četnictvo v Josefově	22
3.1 Sloužící četníci.....	23
3.1.1 Dostál Stanislav Karel	24
3.1.2 Fučík Bohuslav Petr.....	24
3.1.3 Krumphanzl Bohumil	25
3.1.4 Pavelka Václav	26
3.1.5 Petrovický Hynek	26
3.1.6 Pivoňka Čeněk	27
3.1.7 Řezníček Josef	28
3.1.8 Slušík Jan	29
3.1.9 Suchý Josef	30
3.1.10 Šupka Josef	30
3.1.11 Další četníci	31
3.2 Ze života stanice	31
3.2.1 Události a zprávy z četnického památníku	33
3.2.2 Staniční služební kniha	44
3.3 Řešené případy.....	46
3.3.1 Ukrajinský internační tábor v Josefově	47
3.3.2 Vraždy, sebevraždy	49
3.3.3 Krádeže	50
3.3.4 Podvody	50
3.3.5 Útěk, zběhnutí	52
3.3.6 Příprava úkladů proti republice.....	54
3.3.7 Urážky.....	54
3.3.8 Stížnosti na josefovské četnictvo	56
3.4 Zprávy o činnosti četnictva v místním tisku	58
Závěr	61
Seznam použité literatury a pramenů	63
Seznam příloh	65

Seznam použitých zkratk

1) institucí a organizací

ČO – četnické oddělení

MNO – ministerstvo národní obrany

MV – ministerstvo vnitra

OČV – okresní četnické velitelství

SOS – stráž obrany státu

ZČV – zemské četnické velitelství

2) hodností

četn. na zk. – četník na zkoušku

dsl. čet. – délesloužící četař

kpt. – kapitán

mjr. - major

náhr. četník – náhradní četník

prap. – praporčík

pplk. – podplukovník

strážm. – strážmistr

šstrážm. – štábní strážmistr

výk. npor. – výkonný nadporučík

výk. por. – výkonný poručík

vrch. strážm. – vrchní strážmistr

vrch. strážm. 1. tř. (též W. I. Kl.) – vrchní strážmistr 1. třídy

vrch. strážm. 2. tř. – vrchní strážmistr 2. třídy

Vzm. – (asi) vícestrážmistr

Úvod

Činnost československého četnictva byla až do roku 1989 zkreslována. Nyní se však vše postupně obrací k lepšímu a obraz prvorepublikového četnictva je postupně očišťován. Pomalu se na trhu objevují odborné monografie, jež se tématu četnictva na našem území věnují. Není jich však mnoho a většina z nich je parafrázována v této bakalářské práci. Vznikají i populárně naučné publikace, které nenásilně seznamují neodbornou veřejnost s československým četnictvem. Velký podíl na jeho popularizaci měl také seriál České televize „Četnické humoresky“, jenž si mezi lidmi získal velkou oblibu. Právě tento seriál, který jsem poprvé viděla v sedmi letech, byl pro mne prvním impulsem k zájmu o prvorepublikové četnictvo.

Tato bakalářská práce se tedy zabývá československým četnictvem v pevnostním městě Josefově. Josefov je dnes součástí města Jaroměře. Cílem této bakalářské práce je komplexně seznámit s dosud neprobádaným „životem“ a především s činností josefovské četnické stanice. První dvě kapitoly jsou věnovány četnictvu všeobecně. Teprve třetí kapitola se zabývá výhradně josefovským četnictvem. Seznamuje s některými josefovskými četníky a jejich činností.

První dvě kapitoly čerpají z dostupné odborné literatury, především z monografie od Pavla Macka a Jaroslava Uhlíře „Dějiny policie a četnictva II: Československá republika (1918–1939)“¹. Jedná se o jedinou odbornou monografii, která se věnuje prvorepublikovému četnictvu. Kniha je součástí tetralogie Dějiny policie a četnictva. První díl z tohoto souboru „Dějiny policie a četnictva I: Habsburská monarchie (1526–1918)“² se zabývá historií bezpečnostních složek v rakouské monarchii. Z druhého dílu, jak je výše zmíněno, tato práce velmi čerpá. Třetí část tetralogie je nazvána „Dějiny policie a četnictva III: Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)“³. Jak samotný název již napovídá, tato monografie je věnována období protektorátu. Poslední díl „Dějiny policie a četnictva IV: Československo (1945–1989)“⁴ podává informace o vývoji bezpečnostních složek po válce a v socialistickém Československu. Všechny

---

¹ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II.: Československo (1918–1939)*. 1. vyd. Praha: POLICE HISTORY, 1999. ISBN: 80-902670-0-9

² MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva I.: Habsburská monarchie (1526–1918)*. 1. vyd. Praha: Themis, 1997. ISBN: 80-85821-52-4.

³ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III.: Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát 1939–1945*. 1. vyd. Praha: POLICE HISTORY, 2001. ISBN: 80-86477-01-0.

⁴ MACEK Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV.: Československo (1945–1989)*. 1. vyd. Praha: POLICE HISTORY, 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.

čtyři díly jsou přehledně a věcně zpracovány. Dále jsem čerpala z knihy od Jaroslava Beneše „Stráž obrany státu 1936–1938“.⁵ Autor zde zachytil působení četnictva a ostatních bezpečnostních složek v organizaci stráže obrany státu. Kniha je velmi pěkně zpracovaná a doplněná dobovými fotografiemi. Nesmím opomenout další monografii se stejnojmenným názvem, tj. „Stráž obrany státu“⁶ od Roberta Speychala a kol. Tato publikace je pojata jako encyklopedie výstroje složek zapojených v SOS. Doplnující informace k četnictvu jsem čerpala z odborné monografie od Zdeňky Hledíkové a kol. „Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost“⁷, jež se zabývá vývojem státního aparátu a z knihy pamětí „Četnické vzpomínky“⁸ od Františka Fary. Základní informace o Josefově jsem našla v publikaci od Pavla Mertlíka „Jaroměř na přelomu tisíciletí“⁹, kde autor mapuje historický vývoj Jaroměře a Josefova.

Jak jsem již zmínila výše, třetí kapitola se výhradně věnuje četnické stanici v Josefově. Prameny s informacemi o její činnosti a sloužících četnících jsem získala především ve fondu Zemské četnické velitelství Praha, který je uložen v Národním archivu. Fond v minulosti prošel skartací, i přesto se však zachovalo velké množství hlášení o soustředěních a demonstracích mnohdy na úkor zpráv o trestné činnosti v obvodu jednotlivých stanic. Dochovaly se také některé osobní listy gážístů mimo služební třídy, jež mi pomohly rekonstruovat osobní životy četníků z josefovské stanice. Důležitým zdrojem pramenů mi byl také Státní okresní archiv v Náchodě. Zde je uložen Památník četnické stanice Josefov vedený od roku 1911. Četníci do něj zapisovali údaje o sloužících četnících, ale především zajímavé případy a události z obvodu stanice. Jedná se tedy o velmi přínosný zdroj informací. Dále se v SOKA Náchod dochovala staniční služební kniha z let 1937–1939. Je to jediná dochovaná kniha tohoto druhu pro sledované období. Informace o činnosti četnické stanice lze také nalézt v periodiku „Naše hlasy“, které bylo vydáváno od roku 1921 v Josefově a nyní je uloženo v Městském muzeu v Jaroměři. Z tohoto periodika, četnického památníku a staniční služební knihy se v této bakalářské práci objevují doslovné citace. Pro zachování autentičnosti jsem tyto citace přesně přepsala se stylistickými a gramatickými chybami.

---

⁵ BENEŠ, Jaroslav. *Stráž obrany státu 1936–1939*. 1. vyd. Dvůr Králové nad Labem: Jan ŠKODA – FORTprint, 2007. ISBN: 978-80-86011-34-9

⁶ SPEYCHAL, Robert et al. *Stráž obrany státu*. 1. vyd. Praha: MV&H s.r.o., 2002. ISBN: 80-238-8328-3.

⁷ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007. ISBN: 978-80-7106-906-5.

⁸ FARA, František. *Četnické vzpomínky*. 1. vyd. Praha: Codyprint, 2002. ISBN: 80-902964-4-0.

⁹ MERTLÍK, Pavel. *Jaroměř na přelomu tisíciletí*. 1. vyd. Boskovice: Albert, 1999. ISBN: 80-85834-74-X

1 Historie četnictva na českém území

Historie četnictva na území habsburské monarchie se začala odvíjet od Vídeňského kongresu. Po jeho skončení roku 1815 získalo Rakousko severní území zaniklého Italského království. Tímto aktem mimo jiné převzalo i místní armádu včetně četnického pluku. A tak byl dán základ k postupnému rozšiřování četnictva do dalších částí monarchie, ke kterému došlo po potlačení maďarské revoluce v roce 1849. Téhož roku vznikla zvláštní komise, z jejíž závěrů připravil Alexander Bach návrh zákona pro zřízení četnictva podle lombardského vzoru. Tento dokument podepsal 8. června 1849 František Josef I. O půlroku později, tj. v lednu 1850 byl vydán zákon, který četnictvo definoval jako „*vojensky organizovaný strážní sbor, sloužící k udržení veřejné bezpečnosti, klidu a pořádku*“.¹⁰ Vzniklo tak 16 četnických pluků, z toho 2 na českém území (jeden pro Čechy, druhý pro Moravu a Slezsko). Dále se četnictvo tímto zákonem stalo přímou součástí armády (do roku 1876). To znamená, že jej přímo spravovalo ministerstvo války, ale zároveň bylo v určitých záležitostech podřízeno ministerstvu vnitra. Jednalo se především o služby pro civilní správu.¹¹

Během trvání monarchie prošlo četnictvo velkým vývojem a řadou reorganizací, na některé z nich mělo vliv i vnitropolitické ovzduší. Jeho velmi dobrá pověst byla známa i za hranicemi monarchie. Svědčí o tom výrok německého císaře Viléma I. určený Františku Josefu I. roku 1908 „*Tvé četnictvo Ti závidím*“.¹² V téže době se četnictvo seznamovalo s bertillonáží, daktyloskopií a postupně začínalo používat psy pro služební účely. Tento pozitivní vývoj byl přerušen 1. světovou válkou, kdy se někteří příslušníci četnictva zapojili do bojů na frontách. Ti, co zůstali v zázemí, vykonávali kromě běžné služby i úkoly, které vyžadovala válečná situace, např. pronásledování zběhů z války.¹³

Po skončení 1. světové války došlo k rozpadu Rakouska-Uherska. Vznikla tak řada nástupnických států, přičemž jedním z nich bylo také Československo (28. října 1918). To mimo jiné převzalo i systém ozbrojených bezpečnostních sborů bývalé monarchie. Již druhý den po založení republiky, tj. 29. října 1918, bylo četnictvo z českých zemí podřízeno Národnímu výboru. Na Slovensku a Podkarpatské Rusi se situace zkomplikovala tím, že se tam nacházelo velké množství negramotných občanů. To byl jeden z důvodů, proč se stanice dočasně obsazovaly četnictvem z českých zemí. Další

---

¹⁰ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 2, s. 64, 65.

¹¹ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 2, s. 64, 65, 78.

¹² MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 2, s. 79.

¹³ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 2, s. 65, 79, 83, 84.

potíží pro fungování četnictva se stal spor mezi ministerstvem vnitra a ministerstvem národní obrany, kdo tuto složku branné moci bude řídit. Stále totiž platil zákon č. 1/1895 z dob Rakouska-Uherska, podle kterého četnictvo spadalo pod ministerstvo pro zemskou obranu. Avšak v nové republice necelý měsíc po zřízení úřadu generálního velitele četnictva bylo četnictvo dáno do správy ministerstvu vnitra. Ministerstvo národní obrany s tímto krokem nesouhlasilo a 12. srpna 1919 předložilo návrh na spojení četnictva s armádou. Došlo tedy ke kompromisu. Četnictvo zůstalo pod správou ministerstva vnitra, ale ministerstvo národní obrany mohlo zasahovat do záležitostí, které se týkaly výzbroje četnictva. Později, rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 16. srpna 1924, bylo četnictvo uznáno jako nezávislé oddělení československé armády.¹⁴

Prvorepublikové četnictvo ve velké míře navazovalo na to rakousko-uherské. Zpočátku stále platily rakouské předpisy, postupně však byly novelizovány. První zákon o četnictvu č. 299 Sb. z. a n. vyšel 14. dubna 1920. Ten četnictvo definoval podobně jako zákon rakouský.¹⁵ Od tohoto roku začala Československá republika uzavírat se sousedními státy smlouvy o překračování hranic. Ty umožňovaly četnictvu pronásledovat podezřelé osoby z území Československa až na území sousedního státu. Pouze s Rumunskem a Maďarskem nebyly dohody uzavřeny.¹⁶

Československé četnictvo bylo ve 30. letech zapojeno společně se státní policií, finanční stráží, vojenskými posilami do nově vytvořeného systému tzv. stráže obrany státu (SOS). Její vznik reagoval na vzrůstající nebezpečí nacismu v Německu. Stráž obrany státu byla založena na návrh ministerstva vnitra, po předchozím souhlasu ministerstva národní obrany a ministerstva financí. K jejímu oficiálnímu ustanovení došlo dne 23. října 1936 nařízením č. 270/1936 Sb. z. a n. Stráž obrany státu byla v době míru řízena ministerstvem vnitra, ale při ohrožení státu velení převzalo ministerstvo národní obrany. Jejím hlavním úkolem bylo při ohrožení republiky neprodleně uzavřít státní hranice a poskytnout armádě čas k zaujmutí pozic. Což si četnictvo působící ve stráží obrany státu vyzkoušelo v květnu 1938, kdy byla vyhlášena částečná mobilizace. Ta skončila teprve odchodem armády z pohraničí v červnu téhož roku. Zůstali zde pouze příslušníci stráže obrany státu. To vyvolalo u četnictva řadu

---

¹⁴ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 52, 128.

¹⁵ Viz kapitola 2: Československé četnictvo v letech 1918–1938.

¹⁶ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 73, 93–96.

problémů, neboť na četnických stanicích byl nedostatek četníků. Tato situace měla za následek, že zbylí příslušníci nemohli vykonávat svou rezortní službu a udržovat místní pořádek. Na pohraniční četnické stanice byli tedy odveleni četníci z vnitrozemí. K další tentokrát všeobecné mobilizaci došlo 23. září 1938. Ještě před ní se však nejen stráž obrany státu, ale i pohraniční četnické stanice střetávaly s německými teroristy. Především s jednotkami Sudetoněmeckého Freikorpsu. Řada příslušníků četnictva byla násilně odvečena do německého zajetí. Někteří z nich se do vlasti navrátili v průběhu října a listopadu 1938.¹⁷

V rámci organizace stráže obrany státu samostatně působily četnické pohotovostní oddíly (ČPO), které vznikaly již od roku 1933 v pohraničí. Po jejich zařazení do tohoto systému byla většina z nich přemístěna do sídel praporů SOS. Zde sloužily jako dispoziční záloha velitele praporu, ale i nadále jejich činnost řídila četnická oddělení. Četnické pohotovostní oddíly tvořili především četníci na zkoušku (cca 35 až 43 mužů). Jejich úkolem v době míru byla především obhlídka a střežení státních hranic, dále pak pomoc při ochraně veřejného pořádku a klidu.¹⁸

Po přijetí Mnichovské dohody dne 30. září 1938 bylo nacistickému Německu odstoupeno pohraničí. Jako poslední jej opouštěly bezpečnostní složky, které se nevyhnuly ozbrojeným útokům. Na zbylém území Československa pak stráž obrany státu střežila nové hranice, dokud dne 26. listopadu 1938 nebyla zrušena pohotovost. Ochranu hranic převzala finanční stráž s pohraničními četnickými stanicemi, které také vykonávaly pasovou kontrolu na hraničních přechodech. Příslušníci četnictva se tak navrátili ke své běžné rezortní službě.¹⁹

Po zřízení Protektorátu Čechy a Morava 16. března 1939 bylo četnictvo zpočátku zachováno v téměř stejném složení jako v Česko-Slovensku. Dozor nad jeho činností převzaly německé bezpečnostní orgány, tj. velitel německé pořádkové policie. Byly zrušeny četnické letecké hlídky a okresní četnické stanice. K dalším změnám došlo v roce 1942, kdy vznikly motorizované četnické roty. Zároveň se však přistoupilo ke zrušení četnických pátracích stanic, četnických silničních kontrolních stanic aj. V téže roce vznikly dvě skupiny bezpečnostních složek. První z nich byla neuniformovaná protektorátní policie, kam patřila, např. obecní kriminální policie. Druhou skupinu

---

¹⁷ BENEŠ, Jaroslav, pozn. 5, s. 9, 16-19, 132, 147, 173-178, 191-194, 220.

¹⁸ BENEŠ, Jaroslav, pozn. 5, s. 32, 42-45, 51, 144.

¹⁹ BENEŠ, Jaroslav, pozn. 5, s. 205, 220.

tvořila protektorátní uniformovaná policie, kam se řadilo četnictvo, uniformovaná obecní policie apod. Vznikla také pozice generálního velitele uniformované policie, kterou řídil již zmiňovaný velitel německé pořádkové policie. K další výrazné změně došlo v roce 1944, kdy se četnictvo, státní a obecní policie sloučily do tzv. protektorátní policie. Do tohoto systému byli zařazeni i profesionální hasiči. Z čehož je patrná snaha o pokus přiblížit se německé organizační struktuře. K dalším velkým změnám u četnictva nedošlo. Pouze u jeho výstroje byly znaky Československa nahrazeny protektorátními. Hodnostní označení na výložkách bylo ponecháno beze změny. Jen v roce 1944 došlo k zavedení nových hodností pro strážmistry a důstojníci byli rozděleni na správní a výkonné.²⁰

Ještě před skončením 2. světové války byl 17. dubna 1945 v Košicích schválen program „Budování národní bezpečnosti“, jenž se stal podkladem pro vznik jednotného policejního sboru – Sboru národní bezpečnosti (SNB). Po skončení války v místech, kde československá správa ještě nebyla stanovena, vznikly ozbrojené složky, např. Dělnické milice či Revoluční gardy. Nicméně ještě fungovalo četnictvo, jež bylo nyní politicky spolehlivé. Stále neexistovaly orgány bezpečnosti, které by jej mohly nahradit.²¹ K jeho zrušení došlo výnosem ministerstva vnitra ze dne 30. června 1945 a zcela jej vystřídal Sbor národní bezpečnosti.²²

Sbor národní bezpečnosti navazoval na tradice četnictva, ačkoliv oficiálním vzorem se stal Sovětský svaz a jeho bezpečnostní složky.²³ Četnictvo společně s prvorepublikovou policií bylo prezentováno velmi negativně a zneužíváno komunistickou propagandou. Především jeho úloha v době hospodářské krize, kdy muselo zasahovat při dělnických demonstracích. Při takovýchto akcích mnohdy docházelo k vyostřeným střetům, při nichž postupující demonstranti házeli na četnictvo kameny. Přičemž příslušníci četnictva neměli jinou možnost a museli použít zbraň, což si vyžádalo i oběti na životech.²⁴ Mimo těchto událostí četnictvo negativně zobrazovaly i knižní romány, např. od Ivana Olbrachta kniha „Nikola Šuhaj, loupežník“.²⁵

---

²⁰ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 3, s. 55-56, 91-92.

²¹ MACEK Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 4, s. 14, 38, 138.

²² HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan, pozn. 7, s. 463.

²³ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 4, s. 14.

²⁴ FARA, František, pozn. 8, s. 131.

²⁵ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. pozn. 1, s. 11.

Po revoluci v roce 1989 Sbor národní bezpečnosti zanikl. Vznikla Policie České republiky, kterou řídí ministerstvo vnitra. Dále na území České republiky působí obecní policie. Tu si zřizují jednotlivé obce samy a je zcela v jejich kompetenci.²⁶ Oba bezpečnostní sbory navazují na prvorepublikové tradice.

---

²⁶ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan, pozn. 7, s. 494, 495.

2 Československé četnictvo v letech 1918–1938

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, četnictvo převzala Československá republika od zaniklého Rakouska-Uherska. Zpočátku pro něho v republice platily rakousko-uherské služební instrukce. Ty byly upraveny tak, aby odpovídaly situaci ve státě. Podle nich mělo četnictvo za úkol udržovat veřejný pořádek a bezpečnost v Československu. Četnictvo zde bylo charakterizováno jako vojensky organizovaný bezpečnostní sbor a zároveň také jako orgán politické státní správy. To znamenalo, že příslušný okresní úřad řídil četnickou službu a kontroloval její vykonávání. Jiným civilním či vojenským úřadům četnictvo už podřízeno nebylo. Kromě těchto předpisů zpočátku také platil zákon č. 1/1895 ř. z. Ten teprve roku 1920 nahradil zákon č. 299/1920 Sb. z. a n., jenž řešil situaci četnictva v Československu. Dalšími zákony či nařízeními bylo postupně upravováno postavení příslušníků četnického sboru, např. zákaz vstupu do zájmových organizací, nutnost žádat o povolení k sňatku či roku 1927 ztráta volebního práva.²⁷

2.1 Organizační struktura

Četnictvo spravovalo ministerstvo vnitra (13. a později 12. oddělení), ale do otázky výzbroje, výstroje a výcviku mohlo zasahovat ministerstvo národní obrany. V čele četnického sboru stál generální velitel četnictva, který byl podřízen ministerstvu vnitra. Byl volen z řad správních četnických důstojníků a do funkce jej jmenoval prezident republiky. Mezi úkoly generálního velitele četnictva patřilo dohlížet na činnost zemských četnických velitelů a na vyučování v hodnostních školách, doporučovat důstojníky k povýšení, udělovat důstojníkům povolení k sňatku či vykonávat inspekce na zemských četnických velitelstvích.²⁸

Zemská četnická velitelství (ZČV) se nacházela od roku 1928 v Praze (číslo 1, pouze pro Čechy), v Brně (číslo 2, pouze pro Moravu a Slezsko), v Bratislavě (číslo 3, pouze pro Slovensko) a v Užhorodě (číslo 4, pouze pro Podkarpatskou Rus). Každé z nich bylo přímo podřízeno ministerstvu vnitra a řídil jej zemský četnický velitel. Velitel měl na starosti otázky vojenské, hospodářské a správní daného ZČV. Byl podřízen zemskému prezidentovi ve věci bezpečnosti a používání četnictva. Avšak v záležitostech disciplíny a organizace se zodpovídal generálnímu veliteli četnictva a ministerstvu vnitra. Mezi úkoly velitele ZČV spadala inspekce na četnických stanicích

²⁷ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 73, 74.

²⁸ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 53.

a dalších podřízených místech, povyšování příslušníků četnictva (maximálně do hodnosti vrchního strážmistra), vyřizování došlých žádostí či udělování dovolených. Zemský velitel však nezodpovídal za činnost doplňovacího oddělení, které bylo zřízeno u každého zemského četnického velitelství. V jeho čele stál jiný velitel. Toto oddělení zabezpečovalo především výcvik nově příchozích četníků na zkoušku a připravovalo je na výkon četnické služby na stanici. Také vzdělávalo strážmistry v rámci přípravy pro povýšení do vyšší hodnosti.²⁹

Mezi léty 1921–1929 existovala funkce exponovaného četnického štábního důstojníka. Ta vznikla na základě velké územní rozlohy každého ze zemských četnických velitelství, při níž zemští četničí velitelé nemohli podrobně obsáhnout veškerou agendu. Exponovaný četnický štábní důstojník tak zastupoval zemského četnického velitele ve vytyčeném obvodu. Ten utvářelo několik četnických oddělení. Dále dohlížel na plnění jeho povelů, konání četnické služby či na výcvik a školení.³⁰

Pod správu ZČV spadala četnická oddělení (ČO), která zaujímal území několika politických okresů. Četnické oddělení vedl správní četnický důstojník, který řídil okresní velitele a velitele četnických stanic. Mezi úkoly správního důstojníka patřila kontrola podřízených četnických stanic a dalšího vzdělávání jejich příslušníků v předpisech a zákonech, neopomíjel ani kontrolu vojenského výcviku, disciplíny či výstroje a výzbroje. Také musel být ve styku s politickými a soudními úřady daného politického obvodu. Dohlížel na výkon bezpečnostní služby četnictva, a jestliže zjistil závady, musel podniknout kroky k jejich napravení. Pokud prováděl inspekci na četnické stanici, byl povinen si ze všeho nejdříve zjistit informace od výše zmíněných institucí. V první řadě se vyptával na to, jak velitel stanice a podřízení četníci plnili své povinnosti a zdali byly úřady s nimi spokojeni.³¹

Pod každé z ČO spadalo několik okresních četnických velitelství, které většinou sídlily ve stejných městech jako okresní politické úřady. Každé okresní četnické velitelství bylo řízeno výkonným četnickým důstojníkem nebo vrchním strážmistrem, který dohlížel na činnost četnických stanic v daném okrese a společně s okresním hejtmanem se podílel na udržování bezpečnosti v okrese. K povinnostem výkonného četnického důstojníka patřilo sdělování rozkazů od okresního politického úřadu

---

²⁹ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 54.

³⁰ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 55.

³¹ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 55, 56.

podřízeným četnickým stanicím, kontrola četnických stanic a vyhledávání informací o chování četníků ve službě i mimo ni. Dále musel mít přehled o podstatných událostech v příslušném okrese.³²

Nejnižším organizačním článkem byly četnické stanice, které se v rámci vnitřní organizace dělily na pohraniční a vnitrozemské. Většinu z nich převzalo Československo i se sloužícími četníky z rozpadlé monarchie. Našli se však i četníci, kteří neuznávali nově vzniklý stát a odešli do zahraničí. Služební obvod četnické stanice tvořilo zhruba pět obcí. Velitelem stanice byl většinou vrchní strážmistr. Ten měl na starosti provoz stanice, vyučování, sledování výkonu služby podřízených četníků, předepisování obchůzek a v případě pohraniční četnické stanice dohlížel i na pasovou kontrolu.³³

Na závěr této podkapitoly je nutno zmínit, že výše rozepsaná organizační struktura není zcela úplná. Četnická oddělení mimo okresních četnických velitelství v určitých záležitostech spravovala i četnické silniční kontrolní stanice či již zmíněný pohotovostní oddíl. Existovaly i složky mimo organizační strukturu. Jednou z nich bylo Ústřední četnické pátrací oddělení s celostátní působností. Toto oddělení shromažďovalo informace o hledaných osobách na území Československa. Od roku 1935 se sem řadily i četnické letecké hlídky.³⁴

2.2 Vybavení četníka

Výzbroj a výstroj byly nedílnou součástí každého příslušníka četnického sboru. Ten je po nastoupení k četnictvu obdržel zdarma.

2.2.1 Výstroj

První uniformy československého četnictva byly převzaty ze zaniklého Rakouska-Uherska. Došlo pouze k odstranění atributů monarchie, např. císařského monogramu, který nahradila kokarda v národních barvách. Už ke konci roku 1918 bylo na těchto uniformách inovováno hodnotní označení. Na čepici byly našity horizontální prýmký a na límci se nacházely vertikální. Na obou místech bylo přišito písmeno „S“. Veškeré

---

³² MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 56, 57.

³³ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 57, 58.

³⁴ SPEYCHAL, Robert et al, pozn. 6, s. 18.

změny u četnictva vycházely ze změn u armády, neboť jak již bylo zmíněno v předchozí podkapitole do těchto záležitostí, mohlo zasahovat ministerstvo národní obrany.³⁵

K první typové změně stejnokrojů došlo již v roce 1919. Uniformy dostaly šedozelenou barvu. Hodnostní označení ve tvaru krokvic a horizontálních prýmků bylo umístěno na rukávy. Objevila se také čepice zvaná brigadýrka. K další a poslední změně uniformy došlo v roce 1921. Později v průběhu let docházelo k úpravám jednotlivých detailů. Stále však stejnokroje četnictva byly svým střihem velmi podobné stejnokrojům u československé armády. Lišily se především barvou uniformy. Četnictvo mělo šedozelenou výstroj doplněnou červenými výložkami. Zatímco vojsko mělo stejnokroj v khaki barvě a barva jejich výložek značila příslušnost k dané armádní složce.³⁶

Do základní výstroje příslušníka četnického sboru se řadil tento oděv: blůza, plášť (kabát), přilba, čepice (tzv. brigadýrka), pláštěnka (pelerína), jezdecké kalhoty (tzv. rajtky), vysoké boty, čapka, zimní blůza, kožené kamaše a řemení (důstojnický pás apod.). Četníci, kteří byli pověřeni řízením služebního automobilu či motorky se sajdkárou, měli speciální součásti uniformy. Jednalo se především o kukly, silné rukavice, řidičské brýle apod.³⁷

Jediný, kdo měl z celého četnického sboru odlišnou výstroj, byli příslušníci četnických leteckých hlídek. Jejich uniformu tvořil kabát modré barvy, černé kalhoty a modrá brigadýrka s červeným okolkem.³⁸

2.2.1.1 Označení příslušníků četnictva a hodnosti

Označení hodnosti³⁹ u četnictva se řídilo armádním vzorem. S tím rozdílem, že četnictvo nemělo tolik hodností jako armáda a byly jinak pojmenovány. Po úpravách v roce 1921 se označení nacházelo na tzv. náramenících (ramenní pásy), které se byly umístěny na ramenech. Červená páska na šedozeleném podkladě byla pevně všita do ramen pláště nebo blůzy. Na ni byla připnuta spona či hvězdička označující hodnost stejně jako u armády. Četnictvo však na rozdíl od ní mělo na uniformě umístěn znak příslušnosti k danému zemskému četnickému velitelství. Ten se zpočátku nacházel na

---

³⁵ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 53, 102.

³⁶ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 102.

³⁷ SPEYCHAL, Robert et al, pozn. 6, s. 20-23.

³⁸ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 103.

³⁹ Viz příloha č. 1: Hodnosti četnictva.

levém rukávu blůzy či pláště v polovině záloktí. Později jej nahradil obdélný kovový znak, který byl připevněn na obou stranách límce.⁴⁰

2.2.2 Výzbroj

Výzbroj byla zpočátku stejně jako výstroj převzata od zaniklého Rakouska-Uherska, ale i zde postupně docházelo k různým změnám a vylepšením. Mezi nejvýraznější součást výzbroje patřily bodáky a šavle, které byly používány již v bývalé monarchii. Koncem roku 1918 došlo ke zrušení šavlí, ale ne na dlouho. Ve 20. letech 20. století byly znovu obnoveny. Zpočátku se jednalo pouze o šavle pro důstojníky. Postupně se přidělovaly dalším hodnostem. Jako poslední byly šavle zavedeny pro gážisty bez hodnostní třídy (např. četníci na zkoušku). V tomto případě se jednalo o služební typy, které kopírovaly bývalé rakouské šavle a jako jediné neměly státní znak.⁴¹

Nezbytnou součástí výzbroje četníků se stali i palné zbraně, tj. samonabíjecí pistole a krátké opakovací pušky, na které bylo možno nasadit bodák. Dlouhou dobu prvorepublikové četnictvo používalo pušky rakouské výroby. Teprve roku 1935 dostalo pušky československé výroby. Letci u četnických leteckých hlídek měli speciální zbraň. Jednalo se o osvětlovací „raketovou“ pistoli. Všechny zbraně a střelivo dostali četníci zdarma. Od roku 1926 obdrželi také obušek. Ten se používal pouze při soustředěních, kdy se četníci řadili do semknutých oddílů. Jinak byl uložen na četnické stanici. Používat jej v běžné pochůzkové službě měli četníci zakázáno.⁴²

Mezi další výbavu četníka pro výkon služby patřila pouta, zápisník s tužkou, balíček první pomoci, elektrická svítilna a služební knížka, která zároveň sloužila jako cestovní průkaz na železnici. Tento doklad a pomůcky musel mít četník při konání služby ve své tašce přes rameno. Ještě před odchodem do předepsané služby rozhodoval velitel stanice či jeho zástupce o druhu zbraně, kterou měl být podřízený četník ozbrojen. Ve staniční knize muselo být vždy zaznamenáno, zda četník obdržel pistoli, karabinu či obě zbraně. Předepisující bral ohled na všeobecné místní a osobní poměry, zvláštní okolnosti a možné překážky při výkonu služby. Jestliže předepsal pistoli, musel ji příslušnému četníkovi vydat před zahájením služby. Ten mu ji po návratu na stanici vrátil zpět v předepsaném stavu.⁴³

---

⁴⁰ SPEYCHAL, Robert et al, pozn. 6, s. 26.; MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 102, 103.

⁴¹ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 104, 105.

⁴² MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, 105.

⁴³ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 106-108.

2.3 Povinnosti

Povinnosti výkonu služby četníka se dělily na službu obyčejnou a na službu zvláštní. Za obyčejnou službu se považovaly běžné povinnosti četnictva. To je vykonávalo pravidelně bez pokynu a souhlasu nadřízených úřadů. Jednou z hlavních povinností dané četnické stanice bylo udržovat veřejný pořádek ve svém staničním obvodu a pravidelně jej procházet. Při těchto pochůzkách museli četníci věnovat velkou pozornost událostem kolem sebe a chodit i mimo hlavní cesty. Leckdy tak zadrželi vojenské zběhy či překazili pokus o trestný čin. V případě, že již k něčemu takovému došlo, bylo jejich povinností podrobně prozkoumat okolnosti vzniku trestného činu a důsledně jej vyšetřit.⁴⁴

Službu zvláštní provádělo četnictvo pouze na výzvu od příslušných úřadů veřejné správy, pokud požadovaná činnost souvisela to s jejich služebním výkonem. Po obdržení apelu se musel daný četník přesvědčit, zda orgán vyžadující zásah či asistenci je k vyzvání oprávněn. Pokud byl, pak četnictvo muselo být nápomocno. Pokud nebyl, jednalo se jen o oznámení. Pouze soudy a státní zastupitelství v rámci výkonu trestní soudní pravomoci mohly žádat služby četnictva přímo, např. eskorty vězňů. Zbylé státní civilní, vojenské či civilní úřady byly povinny o pomoc četnictva žádat přes příslušný služební úřad.⁴⁵

---

⁴⁴ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 75, 86.

⁴⁵ MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 76, 77.

3 Četnictvo v Josefově

Pevnostní město Josefov bylo vybudováno v letech 1780–1787 v místech bývalé vesnice Ples na pokyn Josefa II. jako obrana před pruskými vojsky. Nikdy zde však k žádnému vojenskému střetu nedošlo. Nicméně pevnostní ráz městu zůstal a Josefov se stal posádkovým městem.⁴⁶ Ve sledovaném období, tj. v letech 1918 až 1938, tomu nebylo jinak. Nacházely se zde dva prapory pěchoty, dva pluky polního dělostřelectva, jeden prapor vozatajstva, jedna automobilní rota, proviantní sklad, divisní zbrojnice a divisní nemocnice. Dočasně zde sídlil i první cyklistický prapor československé armády a divisní soud. Této situaci odpovídal také počet obyvatel. Z celkového počtu 5 500 obyvatel, 3 000 tvořili příslušníci vojska. Tato převaha měla vliv na civilní život, ale i přesto bylo město dobře vybaveno. Mimo poštu a telegraf se v Josefově nacházely dvě školy, pětiletá obecná škola a trojletá občanská škola. Dále tam sídlili dva civilní lékaři a několik lékařů vojenských. Podle informací uvedených v informačním listu o četnické stanici Josefov ve městě nepanovala bytová nouze, ale byty byly drahé stejně tak i zboží v obchodech.⁴⁷

Četnická stanice v Josefově spadala pod pravomoc četnického oddělení v Hradci Králové (později dočasně Pardubice) a pod okresní četnické velitelství Dvůr Králové nad Labem. Z toho vyplývá, že Josefov byl příslušný do královédvorského politického okresu. Nejbližší civilní soud se nacházel v Jaroměři, tj. v sousedním obvodě. K dalším sousedním obvodům kromě Jaroměře patřil obvod četnické stanice v Jásenné, ve Smiřicích a ve Velichovkách. Samotná rozloha obvodu četnické stanice Josefov tvořila 25 km² s 8 860 obyvateli. Převážně rovinný obvod byl vymezen železniční stanicí Josefov–Jaroměř, odtud pokračoval na východ přes vojenské cvičiště ke Starému Plesu. Zde se stáčil na jih kolem severovýchodního bodu základny a směřoval k obci Nový Ples a Pleskému lesu. Poté pokračoval směrem na sever přes pole k Rasoškám až do Semonic a odtud směrem na Rožnov k muničním skladům na Libinách. Odkud se vracel zpět k Jezbinám a železniční stanici⁴⁸. Obvod tedy zahrnoval celkem šest obcí: Josefov, Starý Ples, Nový Ples, Rasošky, Semonice a Jezbiny. Nejvýše položeným

---

⁴⁶ MERTLÍK, Pavel, pozn. 9, s. 18, 19.

⁴⁷ Národní archiv, fond Zemské četnické velitelství Praha, sign. 2, kn. 2, Informační list o obvodu četnické stanice Josefov z roku 1923–1937.

⁴⁸ Viz příloha č. 2: Mapa obvodu četnické stanice Josefov z roku 1939.

objektem v rajónu byla Prachárna (muniční sklady) 306 m a nejvzdálenějším objektem obec Semonice 4,5 km od Josefova.⁴⁹

Budova četnické stanice Josefov se nacházela od 1. března 1911 do 30. září 1939 ve Farní ulici č. p. 97 (dnešní Duškova ulice). V průběhu sledovaného období zde sloužil jeden vrchní velitel a tři podřízení četníci. Četnická stanice v Josefově fungovala až do 18. listopadu 1949, kdy došlo k jejímu sloučení s bývalou četnickou stanicí v Jaroměři.⁵⁰

3.1 Sloužící četníci

Jak bylo zmíněno výše, na četnické stanici v Josefově sloužili v systematizovaném stavu čtyři příslušníci četnictva, tj. jeden vrchní velitel a tři podřízení četníci. Cílem této podkapitoly je seznámit s životy četníků, kteří sloužili v Josefově a dochovaly se o nich informace nebo alespoň kusé zprávy.⁵¹ V Národním archivu v Praze jsou uloženy tzv. osobní listy gážistů mimo služební třídy. Tyto osobní listy se zachovaly ve dvou provedeních. První provedení osobních listů bylo pořízeno k roku 1936 a v Národním archivu je uloženo pod inventárním číslem 896, v kartonech č. 1117–1124 ve fondu Zemské četnické velitelství Praha. Druhý typ osobních listů byl veden v některých případech až do roku 1945. Do těchto listů se zapisovaly mnohem podrobnější informace o příslušníkovi četnictva než do prvního provedení. Tyto rozšířené osobní listy jsou uloženy také ve fondu Zemské četnické velitelství Praha avšak pod inventárním číslem 897, v kartonech č. 1125–1171. Oba typy osobních listů byly pojaty formou dotazníku.

Život každého žadatele, který podal žádost o přijetí do četnického sboru, byl prověřován. Musel mít dobrou pověst a nikdo z jeho rodiny a příbuzných nesměl být trestně stíhán. Totéž platilo i pro jeho budoucí manželku, pokud se četník chtěl oženit. Příslušníci četnictva se mohli ženit teprve po čtyřech letech aktivní služby v četnickém sboru. Pokud tak chtěli učinit, museli podat žádost o povolení k sňatku a k ní doložit všechny potřebné dokumenty. Na základě jejich prozkoumání, ověření situace žadatele a zjištění pověsti budoucí manželky a její rodiny byl sňatek povolen nebo zamítnut.⁵²

---

⁴⁹ NA, ZČV Praha, sign. 2, kn. 2, Informační list.; NA, ZČV Praha, sig. 824, ka 929, Mapy a plány z roku 1939.

⁵⁰ Státní okresní archiv v Náchodě, fond Četnická stanice Josefov, sign. S-144-2, Památník četnictva v Josefově.

⁵¹ Viz příloha č. 3: Abecední přehled četníků sloužících na četnické stanici v letech 1918–1938.

⁵² MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír, pozn. 1, s. 74.

Z tohoto důvodu věnuji pozornost nejen četnickově životu a jeho rodinným poměrům, ale okrajově i jeho manželce. Zároveň, aby obraz života četníka před jeho příchodem na četnickou stanici a po jeho odchodu z ní byl úplný, stručně se zabývám i jeho životem po roce 1938.

3.1.1 Dostál Stanislav Karel

Četník Stanislav Karel Dostál se narodil 3. srpna 1906 v obci Seč v okrese Rychnov nad Kněžnou. Hlásil se k římsko-katolické církvi a pocházel ze sedmi sourozenců. Stanislav Dostál absolvoval dvoutřídní obecnou školu, pak tři ročníky školy měšťanské a svá studia zakončil na průmyslové pokračovací škole s českým vyučovacím jazykem. V roce 1926 byl odveden na vojnu, kde sloužil u horského praporu 7. Zde získal hodnost desátníka. Poté ještě před vstupem k četnictvu pracoval jako krejčí. Dne 3. listopadu 1934 se oženil s Jaromilou Sokolářovou, která se narodila v Jablonci nad Nisou. Manželé Dostálovi společně vychovali syna Stanislava (narozen 10. října 1937) a druhého syna Iva Františka (narozen 4. července 1940).

Po přijetí do četnického sboru Stanislav K. Dostál absolvoval od 1. září do 28. dubna 1931 školu pro výcvik četníků na zkoušku v Kutné Hoře. Zakončil ji s velmi dobrým prospěchem. Potom nastoupil dne 29. dubna 1931 na četnickou stanici do Smržovky, zde byl prvně povýšen 1. září 1931 do hodnosti strážmistra. Z této stanice jej převedli dne 5. ledna 1936 do Josefova. O čtyři roky později byl zde 1. září povýšen do hodnosti štábního strážmistra. Z četnické stanice Josefov odešel dne 27. července 1945 do Liberce. O dalším působení Stanislava Karla Dostála nebyly nalezeny další zmínky.⁵³

3.1.2 Fučík Bohuslav Petr

Bohuslav Petr Fučík se narodil 28. června 1908 v Lomu v okrese Blatná. Stejně jako Stanislav K. Dostál se hlásil k římsko-katolickému vyznání. Byl jedním ze čtyř dětí Václava a Marie Fučíkových, kteří žili v obci Lom. Bohuslav vychodil českou trojtřídní obecnou školu, následně pak českou čtyřtřídní měšťanskou školu. Svá studia zakončil na české dvouroční živnostenské škole pokračovací. Roku 1928 byl povolán na vojnu k ženijnímu pluku 5, kde získal hodnost desátníka. Po návratu z vojny krátce vykonával povolání zedníka. Již jako příslušník četnického sboru se dne 6. srpna 1936 oženil

---

⁵³ NA, ZČV Praha, sign. 896, ka 1117 a sign. 897, ka 1131, Osobní záznamy S. K. Dostála; SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník.

s o sedm let mladší Annou Lerlovou⁵⁴, která v té době měla domovskou příslušnost v Hrádku nad Nisou. Zde bydlela s otcem, se sestrou a nevlastní matkou. Anna a Bohuslav Fučíkovi společně vychovali dvě dcery Alenu Marii (narozena 19. září 1936) a Evu Růženu (narozena 2. září 1939).

Bohuslav P. Fučík nastoupil do kutnohorské školy pro výcvik četníků na zkoušku dne 1. října 1931, tu zakončil 30. května 1932 s velmi dobrým prospěchem. Následně byl přiřazen na četnickou stanici v Dolním Hanychově v Liberci. Zde zažil své první povýšení 1. října 1932 do hodnosti strážmistra. Zhruba po dvou letech 5. června 1934 jej převedeli na četnickou stanici do Mníšku u Liberce. Avšak o tři měsíce později, tj. 3. září 1934, zemské četnické velitelství přemístilo B. Fučíka do Hrádku nad Nisou. Odtud byl 10. července 1936 poslán na četnickou stanici do Josefova. Zde setrval do 26. srpna 1945, kdy došlo k jeho převelení zpět do Hrádku nad Nisou. 1. října 1941 byl povýšen na štábního strážmistra. O jeho dalších povýšeních a životě nebyly v osobních listech uvedeny žádné další zmínky. Pravděpodobně však ještě před druhou světovou válkou získal osvědčení pro řidiče motocyklu.⁵⁵

3.1.3 Krumphanzl Bohumil

Četník Bohumil Krumphanzl se narodil dne 21. listopadu 1889 v obci Podčáplý v okrese Hořovice (později okres Beroun). Pocházel ze šesti dětí. Jeho mladší bratr Emil sloužil také u četnictva. Bohumil Krumphanzl absolvoval české školy. Nejdříve pětiletou obecnou školu a potom trojletou měšťanskou školu. Svá studia zakončil na průmyslové škole. Občanským povoláním byl tedy strojní zámečník. Dobře ovládal lyžování, jízdu na kole a motorce a také německý jazyk. Roku 1910 obdržel povolávací rozkaz na vojnu k pěšímu pluku 38. Zde získal hodnost šikovatele. Bohumil Krumphanzl se oženil teprve po dvaadvaceti letech od nástupu na vojnu, tj. dne 12. května 1932. Jeho vyvolenou se stala žena německé národnosti Josefa Rotterová. Ta pocházela z šesti sester. Jedna z jejích sester Gertruda Těšínská si vzala za manžela četnického praporčíka, který sloužil v Teplicích nad Metují.

Bohumil Krumphanzl nastoupil k četnictvu 1. prosince 1919 jako četník na zkoušku a byl přiřazen k četnické stanici v Josefově. Odtud byl 5. července 1920 odvolán k doplňovacímu oddělení v Praze, aby zde absolvoval teoretický kurz pro četníky

---

⁵⁴ V prvním osobním listě B. P. Fučíka bylo uvedeno, že Anna měla německou národnost. V druhém rozšířeném osobním listě byl tento údaj upraven na národnost českou.

⁵⁵ NA, ZČV Praha, sign. 896, ka 1117, sign. 897, ka 1131, Osobní záznamy B. P. Fučíka; SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník.

na zkoušku. Tento kurz absolvoval 18. října 1920 s úspěchem a navrátil se zpět na četnickou stanici v Josefově. Zde jej také zastihlo 1. prosince 1920 první povýšení do hodnosti strážmistra. V Josefově sloužil až do 10. prosince 1923, kdy jej exponovaný četnický štábní důstojník v Hradci Králové přeložil na četnickou stanici do Olešnice v Orlických horách. Odtud byl převelen dne 10. března 1935 do Dobrušky, která spadala pod četnické oddělení v Náchodě. Odtud jej přemístili dne 3. března 1939 na prozatímní stanici v Lípě, jež byla v pravomoci četnického oddělení v Chrudimi. Necelý měsíc na to, tj. 1. dubna 1939, jej zemské četnické velitelství přeložilo zpět do Dobrušky. Zde pravděpodobně působil až do 9. září 1940, kdy byl přeložen do trvalé výslužby.⁵⁶

3.1.4 Pavelka Václav

Osobní listy Václava Pavelky se bohužel v Národním archivu v Praze nedochovaly. Podle záznamu z Památníku četnické stanice v Josefově zde vykonával funkci velitele stanice od 27. července 1925 až do 24. února 1930. Podle zprávy v památníku v tento den zemřel na následky plicní choroby. Dne 27. února 1930 byl pohřben na hřbitově ve Dvoře Králové nad Labem.⁵⁷

3.1.5 Petrovický Hynek

Příslušník četnictva Hynek Petrovický působil na četnické stanici v Josefově sice krátce, ale v jeho osobních listech byl zachycen kariérní vzestup, který by byla škoda nezmínit. Hynek Petrovický se narodil 31. července 1887 v Chlumci nad Cidlinou v okrese Nový Bydžov, v rodině hlásící se k českobratrskému-evangelickému vyznání. Pocházel ze šesti sourozenců. Hynek Petrovický získal vzdělání nejdříve v české pětileté obecné škole, pak ve škole občanské a následně studia zakončil v průmyslové škole pokračovací. Povoláním byl stejně jako jeden z jeho bratrů klempíř. Z jazyků ovládal dobře němčinu a dostatečně pro službu i polštinu. Roku 1911 byl odveden na povinnou vojenskou službu k pěšímu pluku 36, kde získal hodnost četaře. Sedm let po vojně, tj. 14. prosince 1918, se Hynek Petrovický oženil s Emilií Janečkovou z obce Obořice, která spadala pod katastrální území Podlíšťany v okrese Chrudim. Společně vychovali tři děti. Syna Jana (narozen 16. února 1919), druhého syna Oldřicha (narozen 9. května 1921) a dceru Libuši (narozena 2. července 1927). Všechny tři děti vystudovaly české reálné gymnázium v Litomyšli.

---

⁵⁶ NA, ZČV Praha, sign. 896, ka 1120 a sign. 897, ka 1145, Osobní záznamy B. Krumphanzla; SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník.

⁵⁷ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznam o úmrtí V. Pavelky z roku 1930.

Četník Hynek Petrovický sloužil u četnictva od 16. září 1911. Během své služby, ještě za Rakouska-Uherska, prošel řadou stanic, např. Slatiňany, Nasavrky. Po vzniku Československé republiky setrval až do roku 1921 na četnické stanici Nasavrky. Současně si také doplnil další vzdělání. V témže roce absolvoval s velmi dobrým prospěchem školu pro výcvik velitelů stanic. Následně byl 15. ledna 1922 povýšen do hodnosti vrchního strážmistra. V této hodnosti velel, např. četnické stanici Vrané u Peruce, Smidary, Předměřice nad Labem. O několik let později, od 4. listopadu 1929 do 30. dubna 1930, navštěvoval v Praze školu pro výcvik výkonných důstojníků v Praze, kterou ukončil s velmi dobrým prospěchem a s vyznamenáním. Jeho jméno společně s dalšími absolventy bylo uvedeno ve Věstníku četnictva č. 9/1930. V témže roce od 1. března do 1. června 1930 velel četnické stanici v Josefově. Odkud byl zakrátko převelen do Trutnova, kde setrval do konce června 1932. Poté od 1. července 1932 působil jako okresní četnický velitel na Okresním četnickém velitelství v Litomyšli, nejdříve v hodnosti výkonného poručíka a později jako výkonný nadporučík. Za Protektorátu Čechy a Morava byl Hynek Petrovický povýšen do hodnosti štábního kapitána a dne 29. února 1944 odešel do výslužby.⁵⁸

3.1.6 Pivoňka Čeněk

Dlouholetý vrchní strážmistr četnické stanice v Josefově Čeněk Pivoňka se narodil 18. února 1888 v Bukovanech v okrese Písek. Hlásil se k římsko-katolickému vyznání. Pocházel ze čtyř sourozenců. Jeden z jeho bratrů Alois pracoval jako inspektor u státní policie. Čeněk Pivoňka vychodil pětiletou obecnou školu s českým vyučovacím jazykem, ale dobře ovládal i němčinu. Před vstupem k četnictvu vykonával povolání obchodního příručího. V roce 1909 byl odveden na vojnu k dragounskému pluku 4. Zde získal hodnost rotného a pravděpodobně i znalost jízdy na koni. O třináct let později, tj. 28. prosince 1922, se oženil s dcerou soukromníka Marií Hromádkovou z Německého Brodu. Manželé Pivoňkovi společně vychovali syna Jiřího (narozen 13. března 1925) a dceru Zdeňku (narozena roku 1927). V době vyplnění druhého rozšířeného osobního listu syn Jiří studoval na českém reálném gymnáziu v Jaroměři a dcera navštěvovala obecnou školu v Josefově.

První zmínka o působení Čenka Pivoňky v četnickém sboru Československé republiky byla zapsána do osobního listu dne 22. listopadu 1918, kdy sloužil na četnické

---

⁵⁸ NA, ZČV Praha, sign. 897, ka 1155, Osobní záznamy H. Petrovického; SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník.

stanici v Neveklově. Od ledna 1919 byl krátce přidělen na Slovensko, odkud jej od 6. srpna 1919 převedeli na stanici do Německého Brodu. O měsíc později, od 1. září 1919 do 31. října 1919, úspěšně absolvoval teoretický kurz pro četníky na zkoušku. A poté se navrátil zpět do Německého Brodu, kde sloužil po šest let. Před nástupem na četnickou stanici do Nového Hrádku u Náchoda absolvoval Čeněk Pivoňka od 1. září 1924 do 30. června 1925 četnickou školu pro výcvik velitelů stanic. Od 1. srpna 1925 působil tedy jako velitel četnické stanice v Novém Hrádku. Podle záznamů jej zde zastihlo povýšení na praporčíka (1. března 1929) a o rok později dne 21. února 1930 povýšení na vrchního strážmistra. Od 18. března do 29. března 1929 absolvoval v Praze také kriminologický kurz. Po pěti letech služby v Novém Hrádku přišel dne 1. června 1930 jako velitel stanice na četnickou stanici do Josefova, jíž podle památníku stanice velel do 9. října 1945. Poté odešel na četnickou stanici do Senohrab. Podle údaje, který někdo do památníku dopsal obyčejnou tužkou, byl Čeněk Pivoňka 1. března 1948 penzionován.⁵⁹

3.1.7 Řezníček Josef

Četník Josef Řezníček se narodil 8. července 1898 v Havlovicích v okrese Trutnov. Podle informací v osobním listu jeho ovdovělá matka a sestra Marie provdaná Hejnová bydlely v Havlovicích č. p. 115. Vzdělání získal v obecné čtyřtřídní české škole a také navštěvoval jeden rok obecnou trojtřídní německou školu. Občanským povoláním byl strojní zámečnick. Ovládal jízdu na kole. Z jazyků uměl dostatečně slovem německy. Informace o vojenské službě nejsou v tomto osobním listu uvedeny. Také zde není uvedeno datum sňatku s Annou roz. Černou z Jásenné. Manželé Řezníčkovi společně vychovali dva syny Ladislava (narozen 8. dubna 1926) a Otakara (narozen 6. prosince 1927). V době vyplnění osobního záznamu oba navštěvovali českou obecnou školu v Bílé Třemešné.

V osobním listu nebylo uvedeno datum přijetí Josefa Řezníčka k četnictvu. Neznámý zapisovatel pouze uvedl, že od 16. května 1919 J. Řezníček sloužil na četnické stanici v České Třebové. Odtud byl převeden na stanici do Josefova, kde působil od 28. srpna 1920 do 6. února 1923. Podle četnického památníku, jež vedla stanice v Josefově, však sloužil Josef Řezníček na této četnické stanici až do 19. prosince 1923. Pak byl převeden na stanici do Žirče, odkud 31. ledna 1929 odešel na

---

⁵⁹ NA, ZČV Praha, sign. 896, ka 1121 a sign. 897, ka 1155, Osobní záznamy Č. Petrovického; SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník.

četnickou stanici do Kocbeře. Zde sloužil necelý rok a s platností od 1. ledna 1930 byl přemístěn na stanici do Bílé Třemešné. Pravděpodobně někdy po převelení z Josefova došlo k jeho povýšení na štábního strážmistra. Podle údaje připsaného obyčejnou tužkou na osobní list byl Josef Řezníček v roce 1935 pensionován.⁶⁰

3.1.8 Slušík Jan

Príslušník četnictva Jan Slušík se narodil 22. června 1898 v obci Ostrata v okrese Holešov na Moravě. Hlásil se k českobratrské církvi evangelické. Jeho rodiče Josef a Františka Slušíkovi mimo něj vychovali ještě tři děti. Jan Slušík získal vzdělání v jednotřídní smíšené české škole a po té v živnostenské škole pokračovací, kde se patrně vyučil číšníkem. Ovládal jízdu na kole. V roce 1916 byl odveden na vojnu k pěšímu pluku 27, kde získal hodnost četaře. Od 18. dubna 1918 do 31. prosince 1919 sloužil v zahraničním vojsku v Itálii. Pravděpodobně za tuto činnost obdržel vyznamenání revolučního a válečného kříže, válečnou stuhu a vítěznou medaili. Po svém návratu do vlasti se o čtyři roky později, tj. dne 27. října 1923, oženil s Marií Matoulkovou z Bohuslavic. Manželé Slušíkovi společně vychovali dva syny Vlastimila (narozen 6. července 1926) a Jaroslava (narozen 16. dubna 1929).

Četnická kariéra Jana Slušíka začala dne 19. září 1919, kdy nastoupil jako četník na zkoušku do výcvikové školy v Brně. Zde setrval do ledna 1920. Po této době pravděpodobně od 14. února 1920 krátce sloužil v Brankovicích, které spadaly pod četnické oddělení v Brně. Odtud byl 19. června 1920 převelen na četnickou stanici do obce Kyráliháza, jež se nacházela na Podkarpatské Rusi. Zde jej také zastihlo povýšení na strážmistra. Po návratu z Podkarpatské Rusi byl dne 16. dubna 1921 převelen zpět na četnickou stanici v Brankovicích. Tady pobyl velmi krátce a 20. června 1921 byl odvelen na stanici v Moravských Prusech. Na tomto místě obdržel pochvalné uznání od zemského četnického velitelství pro Moravu (19. dubna 1922). O tři roky později, dne 1. května 1925 (v památníku stanice Josefov je uvedeno 7. května 1925) byl Jan Slušík přeložen na četnickou stanici v Josefově. Zde jej dne 1. března 1932 zastihlo povýšení na štábního strážmistra. Z Josefova byl převelen dne 8. července 1939 na četnickou stanici do Červených Peček v okrese Kutná Hora. V památníku stanice bylo však zapsáno, že Josefov opustil už 7. června 1939. O dalším působení Jana Slušíka

---

⁶⁰ NA, ZČV Praha, sign. 897, ka 1159, Osobní záznam J. Řezníčka; SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník.

u četnictva nebyly v osobním listu uvedeny žádné další informace. Pouze byla obyčejnou tužkou dopsána poznámka, že dne 22. června 1943 odešel do výslužby.⁶¹

3.1.9 Suchý Josef

Četník Josef Suchý byl ve veškerých záznamech četnictva evidován jako Josef Suchý I.⁶² Narodil 19. února 1895 v obci Svratka v okrese Chrudim. Z jeho rodiny byla v záznamech uvedena pouze sestra Anna provd. Kučerová. Josef Suchý získal vzdělání nejprve v české obecné škole. Poté v průmyslové škole pokračovací s německým vyučovacím jazykem. Vyučil se pekařem. V roce 1915 byl odveden na vojnu k těžkému dělostřeleckému pluku 29, kde získal hodnost vojína. Po třinácti letech se dne 14. dubna 1928 oženil s Annou Dufkovou z Jaroměře. Anna společně s Josefem vychovala dvě děti Karla (narozen 29. prosince 1928) a Annu (narozena 7. února 1933).

Josef Suchý působil u četnictva od 8. února 1919, kdy sloužil jako četník na zkoušku na stanici ve Slaném. Odtud nastoupil od 13. května 1919 do teoretického kurzu pro četníky na zkoušku v Praze. Po jeho dokončení byl 4. června 1919 odvelen k polnímu četnictvu na Slovensko. Odtud jej převedeli 1. září 1920 na četnickou stanici v Josefově. Ve stejný den byl Josef Suchý povýšen na strážmistra a o devět let později získal hodnost štábního strážmistra. V Josefově sloužil do 4. ledna 1936, kdy jej převedeli na četnickou stanici ve Smržovce v okrese Liberec. Z ní byl rozkazem zemského četnického velitelství pro Čechy převelen do Předměřic nad Labem dne 15. června 1936. O dalším působení Josefa Suchého nebyly v jeho osobních záznamech uvedeny žádné další zmínky.⁶³

3.1.10 Šupka Josef

Příslušník četnictva Josef Šupka se narodil 2. března 1892 v Hlivíně v okrese Poličany. Byl třetím dítětem Josefa a Marie Šupkových, kteří bydleli v osadě Vojslavice, v obci Kobylí. Josef Šupka vychodil šest tříd obecné školy smíšené s českým vyučovacím jazykem. Po dokončení školy pracoval v hospodářství svých rodičů. Možná právě zde se naučil jízdě na koni. Informace o výkonu vojenské služby nebyly v osobním záznamu uvedeny. Také neznámého data se oženil s Kristinou Krškovou z Lhoty–Veselce. Společně vychovali dvě děti: dceru Jarmilu (narozena 3. července

---

⁶¹ NA, ZČV Praha, sign. 897, ka 1161, Osobní záznam J. Sluštika; SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník.

⁶² Římské číslování za jménem se používalo pro odlišení četníků stejného jména.

⁶³ NA, ZČV Praha, sign. 896, ka 1123 a sign. 897, ka 1163, Osobní záznamy J. Suchého; SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník.

1922) a syna Vladislava (narozen 12. července 1928). Podle záznamů Jarmila navštěvovala měšťanskou školu v Josefově s českým vyučovacím jazykem.

V osobním listu bylo uvedeno, že od 19. února 1921 do 30. dubna 1921 sloužil Josef Šupka na četnické stanici v Německém Jablonném. Krátce nato začal od 1. května do 31. října 1921 navštěvovat teoretický kurz pro přípravu četníků na zkoušku v Praze. Po jeho dokončení byl odvelen na stanici ve Varnsdorfu IV., tam sloužil až do 9. června 1926. Pak jej převeleli na četnickou stanici v Josefově, kde vykonával četnické povolání až do 2. června 1936. V tento den náhle zemřel. Při občůzkové službě se mu udělalo nevolno. Z tohoto důvodu ji tedy přerušil a navrátil se zpět na stanici, kde odložil svou výzbroj a odešel domů. Zde jej večer manželka s dětmi našla mrtvého ležet na podlaze. Podle lékaře byl Josef Šupka stižen mozkovou mrtvicí. O tři dny později se konal v Josefově pohřeb. Zúčastnil se ho velitel četnického oddělení v Hradci Králové mjr. Václav Holý, příslušníci četnického sboru, vojska a velký počet civilního obyvatelstva. Josef Šupka byl pohřben v Popovicích v okrese Benešov u Prahy.⁶⁴

3.1.11 Další četníci

V Národním archivu v Praze jsou uloženy i osobní záznamy četníků, kteří na četnické stanici v Josefově působili velmi krátce. Jedná se o záznamy Františka Skrbka, jenž sloužil v Josefově od února do května 1919. Tento četník byl dobrým lyžařem a zároveň řidičem motocyklu s přívěsným vozíkem.⁶⁵ Dále se v archivu nacházejí i záznamy o Františku Šolcovi a Rudolfu Vošahlíkovi. Bohužel nelze s jistotou tvrdit, zdali právě tyto dva četníci sloužili na josefovské četnické stanici. V osobních záznamech těchto četníků chybí zmínky o jejich působení na této stanici, což není neobvyklé. Avšak ani roky služby, které jsou uvedeny v památníku četnické stanice, se neshodují s těmi z osobních listů.⁶⁶

3.2 Ze života stanice

Záznamy o každodenní činnosti josefovské stanice se téměř nedochovaly. Zachovala se pouze jedna staniční služební kniha a některé z administrativních hlášení pro zemské četnické velitelství. Díky nim je možné alespoň zčásti přiblížit i jiné činnosti četnické stanice v Josefově než jen řešení kriminálních případů.

⁶⁴ NA, ZČV Praha, sign. 897, ka 1166, Os. záz. J. Šupky; SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník.

⁶⁵ NA, ZČV Praha, sign. 896, ka 1122, sign. 897, ka 1161, Osobní záznam F. Skrbka. SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník.

⁶⁶ NA, ZČV Praha, sign. 896, ka 1123, sign. 897, ka 1166, Os. záz. F. Šolce; NA, ZČV Praha, sign. 896, ka 1124, sign. 897, ka 1169, Os. záz. R. Vošahlíka; SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník.

Po vzniku Československé republiky někteří z četníků svévolně opouštěli službu a odcházeli do Rakouska. Podle hlášení četnického oddělení v Hradci Králové se v jeho obvodě nic takového neuskutečnilo. V této době se mohli četníci dobrovolně hlásit ke službě na Slovensku. Podle hlášení z roku 1918 se nikdo z josefovské četnické stanice nepřihlásil. Nicméně v následujícím roce byli na Slovensko přearženi dva josefovští četníci, kteří na stanici sloužili už od dob monarchie. Jednalo se o vrch. strážm. 1. tř. Františka Holíka a vrch. strážm. 2. tř. Petra Přibyla I., kteří byli výnosem ministerstva vnitra ze dne 27. října 1919 definitivně přearženi k ZČV v Bratislavě. Na Slovensko také podle památníku stanice odešli náhr. četník Ludvík Drška a strážm. František Štainc.⁶⁷

V listopadu roku 1919 řešilo ZČV v Praze možnost ubytování četníků na zkoušku v Terezíně nebo v Josefově. Celou záležitost osobně řešil pplk. Jedlička. Je velmi pravděpodobné, že josefovská četnická stanice mu byla nápomocná, ačkoliv o tom v hlášení nebyla uvedena zmínka. Pplk. Jedlička nakonec šetřením zjistil, že v Terezíně ani v Josefově nelze ubytovat četníky na zkoušku. V Josefově byly po příchodu čsl. pluku č. 112 všechny vojenské ubikace obsazeny.⁶⁸

Josefovské četnictvo často spolupracovalo s úřady či s okolními četnickými stanicemi, jak dokládají řešené případy⁶⁹ a dochovaná hlášení o jeho účasti na soustředěních, demonstracích a veřejných shromážděních. Jedna z prvních demonstrací, jež se josefovští četníci účastnili, se odehrála v březnu 1920 ve Dvoře Králové nad Labem. Nespokojení lidé zde protestovali proti městské policii, přičemž tělesně ztýrali policejního komisaře a jednoho strážníka. Sekretář prezidia zemské správy politické proto zažádal o posílení místního četnictva. Z josefovské četnické stanice se do Dvora Králové dne 19. března odpoledne dostavili: strážm. František Karger, četn. na zk. Josef Rádl a četn. na zk. Bohumil Krumphanzl. Přímě o jejich činnosti se v hlášení pro ZČV neobjevila žádná zpráva. Bylo zde pouze uvedeno, že oba četníci na zkoušku odešli zpět do Josefova 21. března, zatímco strážm. František Karger byl odkomandován až 29. března. Soustředění četnictva se využívalo i při pátrání po uprchlých trestancích, jak je doloženo v hlášení od okresního četnického velitelství ve Dvoře Králové ze dne

⁶⁷ NA, ZČV, sign. 783, ka 286, Hlášení č. j. 1041/19 – Opuštění stanic v obvodě ČO Hradec Králové.; NA, ZČV, sign. 782, ka 284, Hlášení č. j. 21633/18 - Služba na Slovensku.; NA, ZČV, sign. 783, ka 297, Hlášení č. j. 22720/19 – Definitivní přearženi na Slovensko.; SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník.

⁶⁸ NA, ZČV, sign. 783, ka 297, Hlášení č. j. 22987/19 – Ubytování četníků na zkoušku.

⁶⁹ Viz podkapitola 3.3 Řešené případy.

26. června 1926. O několik dní předtím, tj. 20. června, uprchlý odsouzenec Mikuláš Savko alias Kobrinský vykradl Martu Vachkovou z Rodova a Zdeňku Isaidesovou ze Smiřic. Z tohoto důvodu nařídila dne 24. června okresní správa politická ve Dvoře Králové nad Labem soustředění čtrnácti četníků do Smiřic a poté intenzivní pátrání po Mikuláši Savkovi. Z četnické stanice se dostavil strážm. Josef Suchý a strážm. Josef Šupka. I přes usilovné pátrání nebyl uprchlý trestanec dopaden, pravděpodobně uprchl pryč směrem na Moravu.⁷⁰

Josefovští četníci se také zapojili do sbírky na „Zlatý poklad republiky“, jež byla vyhlášena v denním rozkaze č. 19. ze dne 7. března 1923. Každý z četníků, tj. vrch. strážm. Václav Šuk a strážmistři Bohumil Krumphanzl, František Karger⁷¹ a Josef Suchý I., přispěl 5 Kč. Celkem bylo vybráno, v obvodu ČO Hradec Králové, 595 Kč.⁷²

3.2.1 Události a zprávy z četnického památníku

Tato podkapitola čerpá ze zpráv, které jsou zachyceny v památníku četnické stanice v Josefově. Ten je uložen ve Státním okresním archivu v Náchodě v dosud nezpracovaném fondu Četnická stanice Josefov pod původní signaturou S-144-2. Památník o velikosti zhruba A5 má 47 stran. Jeho vazba je dosud pevná a velmi dobře zachovalá. Člení se na pět částí. Do první části byly zapisovány informace o umístění četnické stanice v Josefově. Do druhého oddílu se zapisovaly informace o nejbližší představených velitelích, tj. o generálním veliteli četnictva, veliteli četnického oddělení v Hradci Králové a veliteli okresního četnického oddělení ve Dvoře Králové nad Labem. Byly zde zaznamenávány především roky, kdy příslušní četníci působili v této pozici. Třetí část poskytovala přehled o velitelích četnické stanice v Josefově od roku 1911. V příslušných kolonkách byla uvedena hodnost v době příchodu na stanici, po té celé jméno, následovala informace, odkud dotyčný četník přišel či kam jej převedeli a v poslední kolonce mohla být uvedena rozšiřující informace. Čtvrtá část byla strukturovaná stejně jako ta předchozí. Častým střídáním mužstva tak vznikl seznam četníků sloužících na josefovské stanici od roku 1911.⁷³ Do poslední části knihy příslušníci četnické stanice zapisovali případy a události, které se v Josefově v letech

---

⁷⁰ NA, ZČV, sign. 784, ka 300, Hlášení č. j. 3871/20 – Soustředění ve Dvoře Králové nad Labem.; NA, ZČV, sign. 790, ka 352, Hlášení č. j. 7368/26 – Soustředění ve Smiřicích.

⁷¹ Podle záznam v četnickém památníku měl strážm. František Karger od roku 1921 sloužit na četnické stanici v Žirči.

⁷² NA, ZČV, sign. 787, ka 330, Hlášení č. j. 3320/23 – Příspěvky na zlatý poklad republiky.

⁷³ Viz příloha č. 3: Abecední přehled četníků sloužících na četnické stanici v letech 1918–1938.

1849 až 1948 staly. Na závěr každého roku bylo zaznamenáno, kolik četnická stanice přijala udání a kolik osob v daném roce zatkla.⁷⁴

Ve všech oddílech památníku je patrné, že zpočátku jej četnictvo psalo německy a po vzniku Československa česky. Jednotlivá záhlaví v oddílech byla předtištěna německy, ale posléze došlo k jejich přelepení a přepsání do češtiny. Pouze tištěná titulní strana nebyla nijak upravena. Zůstal zde německý název knihy „Chronik des k. k. Gendarmeriepostens“.

3.2.1.1 Z let 1918–1919

První česky psaný záznam v památníku byl napsán 28. října 1918, tj. v den vzniku Československé republiky. Jeho autor v něm popsal situaci, které v Josefově ten den panovala. „*Ve 4 hod. odp. byl místní městský úřad starostou města Jaroměře – Venkem – telefon. vyrozuměn, že Rakousko kapitulovalo a česká „Národní rada“ prohlásila „Československý stát“ převzavši funkce místodržitelství. Rudolf Traseler starosta Josefova nařídil okamžité vyvěšení praporů a současně byla radnice těmito i papírovými vlečkami v národních barvách vyzdobena. Na náměstí shluklo se vojsko české národnosti počtem as 800 osob zpívající „Kde domov můj“. Krátec na to byli z budov vojenských i civilně úředních snášeni rakouští orlové. O 7 hod. seřadil se průvod as 3000 hlav u hotelu „Otta“ pozůstávající ze žen, dětí, důstojníků i mužstva posléze ruských zajatců – tito procházejíce městem provolávali Masarykovi čs. presidentu, Vilsonovi a čs. legiím slávu. V 8 hod. zastavil se průvod před radnicí kde starosta Traseler promluvil o významu tohoto dne; po něm ujal se slova obchodník Jaroslav Pfeifer napomínaje lid ku klidu a rozvážnosti načež se průvod po zapění národní hymny rozešel. (...) Policie nařídila v 9. hod. večer veškeré hostince uzavřít a do radničního dvora ustanoveno 26 vojínů ku střežení poštovní pokladny. Touto dobou došel městského úřadu telegr. z Prahy pojednávající o státním převratu a další úpravě čs. státu.“⁷⁵ Příslušníci místní četnické stanice společně se členy tělovýchovné jednoty Sokol a narychlo ustanovenou domobranou dohlíželi na bezpečnost a klidný průběh oslav v Josefově a v okolních vesnicích. Zde narozdíl od města byla oslava vzniku republiky mnohem klidnější. Avšak Josefovu se v tak významný den nevyhnulo ani rabování oděvního a potravního skladu vojenské správy od samotných vojáků. Tomu naštěstí přítomné četnictvo, policie a vojíni na dovolené zabránili. Je možné, že*

⁷⁴ Viz příloha č. 4: Přehled zatčení a udání v jednotlivých letech.

⁷⁵ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – přesný přepis události.

s rabováním souviselo i úmrtí velkého počtu koní od 9. vozatajského praporu, neboť jejich ošetřovatelé se rozutekli. Podle záznamu v památníku se místní posádkový velitel generál Leskoschek snažil po převratu přimět josefovské vojáky k poslušnosti. Za tímto účelem povolal i část dělostřeleckého pluku ze sousedního města Jaroměř. Ten po svém příchodu zjistil, že ho zde není zapotřebí a odešel zpět. Následně po té generál Leskoschek potají utekl z Josefova. Avšak neposlušnost vojáků nebylo to jediné, co město trápilo. V prvních dnech republiky se Josefov musel mimo jiné potýkat s příchodem většího množství osob ze zajateckého tábora v Broumově. Jednalo se především o Srby a Italy. Problémy se nevyhnuly ani místnímu zajateckému táboru, kde byli internováni Rusové. Dne 3. listopadu 1918 se v márnici zajateckého tábora „B“ nacházelo 48 mrtvol zajatců, které byly za přítomnosti místního vojska a četnictva pohřbeny na místním hřbitově. Podle památníku v táboře pro ruské zajatce zemřelo celkem 229 zajatců.⁷⁶

Záznamy z roku 1919 také zachytily významné události, jež se staly ve městě. Oproti předchozímu roku uvedl pisatel téměř u každé zprávy datum, kdy se stala. První záznam napsal dne 5. ledna. V tento den byla v Josefově zrušena německá škola. Hned za touto zprávou autor příspěvku bez data napsal stručnou zprávu o útěku 17 trestanců z posádkové věznice.⁷⁷ Další zpráva byla zaznamenána dne 15. dubna. Přibližně kolem tohoto data dostala četnická stanice v Josefově nařizení, aby v ruském táboře pátrala po agitátorech. Následoval další záznam o deset dní později, tj. 25. dubna 1919, kdy se ve velkém množství začaly ve městě objevovat letáky (pravděpodobně ze severních Čech) vyzývající Němce k odporu proti Československému státu. O dva měsíce déle se podle důvěrných zpráv měla ve dnech 14. a 15. června konat v královédvorském okrese všeobecná stávka německých sociálních demokratů. K ničemu však nedošlo. Další záznam byl napsán až 26. září. Jeho autor v něm podal informace o rozkazu od zemského četnického velitelství. Četnická stanice v Josefově, stejně jako ostatní stanice v obvodu, měla odevzdat rakouské kožené a korkové přilby. Po tomto zápisu byla další zpráva napsána až v říjnu. Zde pisatel stručně shrnul jeden z případů četnické stanice. Dne 25. října byli josefovští četníci vyznamenáni četnickou stanicí z Moravské Ostravy o tom, že jistý pan Jindra z Josefova poslal po jiné osobě za odebrané uhlí bankovky s falešnými kolky. Na základě tohoto oznámení provedla josefovská četnická stanice

---

⁷⁶ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznamy z roku 1918.

⁷⁷ Blíže viz podkapitola 3.3 Řešené případy: 3.3.5 Útěk, zběhnutí. (V hlášení pro ZČV je uveden jiný počet uprchlých trestanců.)

v bytě pana Jindry domovní prohlídku, která nebyla bezvýsledná. Četníci našli bankovky s padělanými kolky v nominální hodnotě 5 000 Kč. I v dalším záznamu ze dne 10. listopadu poodhalil jeho autor činnost stanice. V tento den totiž její příslušníci našli v hradbách za vojenskou plovárnou dva pytle egyptských cigaret a velké množství jich bylo také rozházeno po chodbách. Po ohledání místa nálezů a prošetření okolností předala četnická stanice zapečetěný nález místní hlavní trafice. Poslední zpráva v památníku ze dne 14. prosince byla také o nálezů kuřiva, ale na rozdíl od předchozího záznamu josefovští četníci znali jméno viníka. Jednalo se o nadporučíka Navrátila. Ten odcizil z vojenského skladu zhruba 17 500 športek a 16 000 uherek. Případ řešila vojenská policie společně s četnickou stanicí.⁷⁸

3.2.1.2 Z let 1920–1921

Pro josefovské četníky začal rok 1920 stejně, jako skončil rok 1919, alespoň podle zprávy v památníku. Dne 22. ledna objevili při domovní prohlídce v domě pana Šimona 700 kusů kub a 1 000 krátkých doutníků. Avšak již v květnu museli řešit závažnější případ, a to případ vraždy a sebevraždy. Na břehu řeky Metuje u Starého Plesu byly dne 18. května objeveny dvě mrtvoly. Podle výsledků vyšetřování muž identifikovaný jako Karel Nový z Vřešťovic zastřelil nejdříve svou milenkou Annu Jiráskovou a poté spáchal sebevraždu. Oba byli pohřbeni na hřbitově ve Starém Plese. O sedm dní později vyšetřovalo četnictvo požár domu Josefa Špryňara v Rasoškách. Během odpolední prudké bouře udeřil do domu blesk. A následně vypukl požár, jenž zničil hospodářské stroje a veškerou píci. Nejednalo se však o jediný požár, který v roce 1920 josefovská stanice vyšetřovala. Začátkem června se ve skladišti továrníka Čerycha z neznámé příčiny vzňala bavlna. Hrozilo nebezpečí rozšíření ohně na přilehlou tovární budovu. Naštěstí se tak nestalo, neboť požár lidé včas uhasili. O událostech z července 1920 nebyly do památníku bohužel pořízeny žádné záznamy. Další zprávu napsal příslušník stanice dne 20. srpna, kdy četnictvo zatklo ruského zajatce. Ten střílel z browningu po milencích v Masarykových sadech. O dva dny později po této události došlo k dalšímu požáru. Tentokrát se díky neopatrnému zacházení se světlem vzňala strážní budka u pracháren na Libinách. O událostech ve městě nebylo až do listopadu nic zapsáno. Poslední zaznamenaný případ pro rok 1920 se tedy stal 16. listopadu. V tento den provedli četníci domovní prohlídku u Anny Kotyzové. Měli podezření, že dotyčná u sebe doma přechovávala cizince. To se potvrdilo. Našli u ní Františka Stropnického

---

⁷⁸ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznamy z roku 1919.

z Písku, který nejen v obvodu četnické stanice Josefov spáchal řadu trestných činů, a četnictvo po něm dlouhodobě pátralo. Na závěr roku byly do památníku zaznamenány informace o transportech zajatých Rusů zpět do jejich vlasti. Od 14. listopadu 1920 do 27. ledna 1921 odjelo v pěti transportech celkem 4 713 osob.⁷⁹

První záznam v roce 1921 byl napsán dne 7. února. V ten den zahájili mistři a úředníci stávku v továrně pana Čerycha. Ten propustil 5 úředníků a 15 mistrů, avšak důvodem ke stávce bylo nesplnění mzdových požadavků. Měla pravděpodobně klidný průběh a bez výrazného zásahu četnictva skončila po dvou dnech. Za tímto záznamem byla napsána zpráva o požáru v domku rolníka Jana Pácalta v Semonicích. Příčinu požáru se nepodařilo četnické stanici vyšetřit. Škoda na majetku se vyšplhala do výše 30 000 korun. V následujícím záznamu ze dne 8. dubna uvedl jeho autor statistické informace o odjezdu občanů ruské národnosti ze zajateckého tábora zpět do Ruska. Pravděpodobně v témže období přijelo 368 osob převážně ukrajinských důstojníků z tábora v Německém Jablonném do internačního tábora v Josefově. Dne 22. dubna stoupl počet internovaných na 541 osob. Tento údaj dále pisatel rozvedl ve zprávě ze dne 19. května, kde uvedl, že v táboře bylo umístěno 541 mužů, 41 žen a 22 dětí. Tato čísla však nebyla zdaleka konečná. V památníku byly dále zaznamenány i některé události, které četnická stanice nemohla ponechat bez povšimnutí. Dne 3. července byl do tábora dopraven komunist František Zálevský. Toho až do 11. července hlídali místní četníci společně s vojenskou hlídkou a po té jej odvedli za státní hranice. Další komunist z tábora Josef Krásný s manželkou Helenou byl eskortován k policejnímu ředitelství do Prahy. Zatčení se však nevyhnuli ani ukrajinští důstojníci. Dne 2. srpna byli zatčeni čtyři internovaní ukrajinští důstojníci pro komunistickou propagandu. O měsíc později, dne 9. září, četnická stanice zatkla 6 ukrajinských důstojníků. Nejednalo se však o veřejné šíření komunistických myšlenek, nýbrž o poškození cizího majetku, a tudíž o veřejné násilí. I v dalších měsících byli ukrajinští zajatci zatýkáni, např. pro krádež. Mimo dohledu nad pořádkem v internačním táboře dohlíželo josefovské četnictvo na pořádek nejen v obci, ale i při liturgických obřadech. Podle četnického památníku se dne 29. května konala v kapli na Starém Plese bohoslužba československé církve. Místní četnická stanice byla požádána o asistenci, poněvadž se duchovní obával možných výtržností. Mimo činnosti četníků v uvedeném roce

---

⁷⁹ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznamy z roku 1920.

zaznamenal autor záznamů také významnou událost pro četnickou stanici. Dne 22. října ji navštívil generální velitel četnictva generál Vyčítal za účelem vykonání přehlídky.⁸⁰

3.2.1.3 Z let 1922–1923

Hned na začátku oddílu zpráv a událostí z roku 1922 autor zápisu uvedl přesný počet Ukrajinců, kteří byli internováni v táboře. Celkem se tam k 1. lednu nacházelo 559 osob. Dále pisatel zaznamenal zprávu o velkém neštěstí, které se stalo dne 27. února v Josefově. Pětiletý chlapec František Eliška si u labského mostu hrál s ručním granátem, jenž explodoval. Hoch na místě zemřel a explozí byli smrtelně zraněni dva nedaleko stojící lidé: student Jan Duška z Jásenné a krejčovský dělník Josef Vojtíšek z Josefova. Oba po převozu do jaroměřské nemocnice svým zraněním podlehli. Tři lidé byli zraněni lehce. V den neštěstí zrovna vojsko trhalo led na řece Labi. Avšak ruční granát zřejmě pocházel od Podklasného mlýna⁸¹, kde dělostřelecký oddíl pluku č. 22 měl tou dobou cvičení. Děti si nevybuchlé granáty odnesly domů. Aby bylo zabráněno dalšímu podobnému neštěstí, josefovské četnictvo jim je zabavilo a případ ohlásilo příslušným úřadům. Místní tisk „Naše hlasy“ ze dne 1. března 1922 informoval o této události velmi podrobně.⁸² Další případ byl zaznamenán až dne 20. dubna 1923, kdy došlo k nalezení komunistických tiskovin v josefovských hradbách. Tyto tiskoviny z hradeb do internačního tábora donášeli internovaní Ukrajinci. O tři dny později došlo v Josefově k nešťastné události. V noci na stráži jednoduchých kasáren usnul voják Karel Lipan, a když ho střídající vojín vzbudili, velmi se lekl. Leknutím po nich z pušky vystřelil. Závodčího Hynka Adrleho zasáhl do břicha a Josefa Michálka do ruky. Hynek Adrle namísto zranění podlehl. Vyděšený voják Lipan chtěl ihned spáchat sebevraždu, ale bylo mu v tom zabráněno. Z památníku není zřejmé, zdali tuto nešťastnou událost řešila místní četnická stanice nebo vojenská policie. Jelikož však v něm byla tato zpráva uvedena, lze předpokládat, že josefovské četnictvo se na řešení případu alespoň částečně podílelo. Další případy nejsou pro tento rok v knize zaznamenány. Avšak poprvé se zde objevuje počet zatčených osob a počet podaných udání za celý rok 1922.⁸³

Zápisy v četnickém památníku z roku 1923 byly zapsány pouze dva a oba se týkaly internovaných Ukrajinců. První z nich se stal dne 4. května. V tento den četníci našli

---

⁸⁰ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznamy z roku 1921

⁸¹ Podklasný mlýn stojí u řeky Metuje a je součástí Josefova.

⁸² Blíže viz Neštěstí způsobené výbuchem granátu v Josefově, in: *Naše hlasy*, roč. 2, 1922, č. 9, s. 2.

⁸³ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznamy z roku 1922.

v jedné z podzemních chodeb v josefovských hradbách zastřeleného Juliána Bazyleviče. Četnictvo šetřením zjistilo, že jej z politických důvodů zastřelil Ukrajinec Michal Kuz.⁸⁴ Druhý případ, který josefovští četníci řešili, se stal dne 29. srpna 1923. V tento den zatkli 11 Ukrajinců pro zločin ohrožování bezpečnosti republiky. Podle zápisu v památníku zatčení plánovali ozbrojené povstání a následné odtržení Podkarpatské Rusi od Československa. Trestní řízení probíhalo u krajského soudu v Hradci Králové. Avšak z neznámých důvodů bylo zastaveno.⁸⁵

3.2.1.4 Z let 1924–1925

Rok 1924 byl v četnickém památníku pojat velmi stručně. Příslušník četnictva zde zaznamenal pouze případ zpronevěry 2 000 000 Kč v místní městské spořitelně ze dne 16. dubna. Peníze zpronevěřil správce spořitelny Bohuslav Walter, který následně utekl z Josefova. Místní četnická stanice poslala telegrafickou zprávu ostatním stanicím. Díky tomu se pachatele podařilo zatknout ve Vrdech-Brdčici u Čáslavi. Krajský soud v Hradci Králové odsoudil Bohuslava Waltera na tři a půl roku těžkého žaláře. V tomto roce bylo zatčeno 110 osob, což byl nejvyšší počet zatčených ve sledovaném období.⁸⁶

První zpráva v četnickém památníku z roku 1925 se týkala dění v ukrajinském internačním táboře. Dne 24. ledna odmítlo cca 150 ukrajinských příslušníků poslušnost správě internačního tábora. Musela tedy zakročit četnická stanice. Četníci zatkli 14 osob pro přečin shluknutí a dopravili je ke krajskému soudu v Hradci Králové, jenž zatčené odsoudil ke čtrnácti dnům vězení a po té k vyhoštění z Československa. O čtyři měsíce později byla do památníku zaznamenána zpráva o krádežích na josefovském nádraží, které provedl v dubnu Josef Sedláček.⁸⁷ Po té následoval záznam o stávce v továrně „Čerych“ ze dne 23. června. Důvodem protestů nespokojených cca 500 dělníků byl požadavek, aby půlhodinové čištění strojů v sobotu zaměstnavatel započítal do osmihodinové pracovní doby. Dále pro tento rok autor záznamů zpracoval přehled výsledků voleb do Národního shromáždění a vlepil jej do památníku. Jednalo se o přehled odevzdaných hlasů v každé obci, která spadala do obvodu četnické stanice v Josefově. Celkem lidé z obcí vhodili do urny 4 520 hlasů do poslanecké sněmovny a 3 158 do senátu.⁸⁸

---

⁸⁴ Blíže viz podkapitola 3.3 Řešené případy: 3.3.1 Ukrajinský internační tábor.

⁸⁵ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznamy z roku 1923.

⁸⁶ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznam z roku 1924.

⁸⁷ Blíže viz podkapitola 3.3 Řešené případy: 3.3.3 Krádeže.

⁸⁸ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznamy z roku 1925.

3.2.1.5 Z let 1926–1927

Jako první záznam z roku 1926 byla zaznamenána zpráva ze dne 16. ledna. Od 11. ledna do 16. ledna probíhalo u divisiního soudu v Josefově hlavní líčení s vojínem Janem Kovářem. Místní četnická stanice byla požádána o asistenci u soudu. Od této doby až do července nebyly do památníku zapsány žádné zmínky o událostech v Josefově. Další záznam byl tedy napsán až dne 11. července a zachytil pro Josefov velmi významnou událost. Do města v 10 hodin dopoledne přijel z nedalekých Velichovek prezident Tomáš Garrigue Masaryk. V Josefově jej přivítalo kolem 40 000 lidí. Do památníku autor zprávy zachytil průběh návštěvy. Josefovské četnictvo bylo pro tuto příležitost posíláno o 16 četníků. K žádným výtržnostem během tak významné návštěvy naštěstí nedošlo.⁸⁹

Pro rok 1927 nebyly do památníku zapsány žádné případy, které řešila četnická stanice. Pisatel zachytil pouze průběh slavností 10. výročí bitvy u Zborova, které se konaly v Josefově. Místní četnictvo pravděpodobně při nich dohlíželo na bezpečnost a veřejný pořádek. Na závěr autor příspěvku velmi vyzdvihuje bitvu u Zborova a hrdinství československých legií.⁹⁰

3.2.1.6 Z let 1928–1929

Ani pro rok 1928 nebyly do památníku četnické stanice zapsány zprávy o případech, které řešila josefovská četnická stanice. První záznam zapsal pověřený četník teprve 28. října 1928. V tento den probíhaly v Josefově oslavy vzniku Československé republiky. Zapisující četník je stejně jako oslavy bitvy u Zborova podrobně popsal. Zcela určitě se josefovské četnictvo během jejich trvání podílelo na udržování bezpečnosti ve městě, např. při lampiónovém průvodu. Dále se pisatel také zmínil, že četníci z místní stanice byli pozváni na slavnostní přehlídku josefovské posádky na dělostřeleckém cvičišti. Po této významné události následovala další zpráva v památníku až z 2. prosince. Tentokrát pojednávala o volbách do okresních a zemských zastupitelstev. Její autor se opět zaměřil pouze na obvod josefovské četnické stanice. Zde se voleb zúčastnilo celkem 3 363 osob a vyhrála je strana republikánská.⁹¹

Ani v záznamech z následujícího roku 1929 nebyly zveřejněny informace o případech, které řešila četnická stanice. Zapisující četník opět zaznamenal dne

---

⁸⁹ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznamy z roku 1926.

⁹⁰ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznamy z roku 1927.

⁹¹ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznamy z roku 1928.

20. října výsledky voleb do Národního shromáždění. V obvodu stanice Josefov bylo odevzdáno celkem 6 783 hlasů. V druhé a zároveň poslední zprávě pro tento rok autor příspěvku zachytil událost ze dne 8. listopadu. V tento den došlo k převezení ostatků 112 příslušníků jugoslávského království z vojenského hřbitova v Josefově do koncentračního osáří v severočeských Jindřichovicích. Autor zápisku do památníku zapsal, že převoz se konal za hojné účasti obyvatel a podrobně popsal jeho průběh.⁹²

3.2.1.7 Z let 1930–1931

První záznam z roku 1930 zachytil smutnou událost pro josefovskou četnickou stanici. Dne 24. února zemřel velitel stanice vrch. strážm. Václav Pavelka.⁹³ Po té to smutné zprávě následuje radostnější ze dne 7. března. V tento den se v Josefově konaly slavnosti u příležitosti osmdesátých narozenin prezidenta republiky Tomáše Garrigue Masaryka. Autor zápisků popsal průběh slavností a neopomenul zaznamenat ani výsledek slavnostní schůze městského zastupitelstva. Zde bylo rozhodnuto o postavení nové školní budovy a chudobince. Obě instituce měly být pojmenovány na počest prezidenta republiky. Další slavností, která se konala tento rok v Josefově, byla oslava 150 let od založení pevnosti. Během této oslavy, zaznamenané dne 28. září, se místní obyvatelé mohli seznámit s vojenskými kroji, jež dříve používaly posádky sídlící v Josefově. Avšak ani tato oslava nebyla poslední. Dne 28. října město Josefov darovalo místním dělostřeleckým plukům 4 a 52 standarty. Ačkoliv v četnickém památníku nebyla uvedena výslovná zmínka, je velmi pravděpodobné, že josefovské četnictvo se během oslav podílelo udržování veřejného pořádku ve městě. Posledním záznamem, za těmito významnými událostmi, bylo uvedení výsledků sčítání lidu. V celkovém součtu obvod četnické stanice čítal v tomto roce 9 690 obyvatel, z toho 7 004 bydlelo v Josefově.⁹⁴

Pro rok 1931 nedošlo k zaznamenání žádných informací o událostech ani o případech do četnického památníku. Zapisující četník uvedl pouze počet zatčených osob a počet udaných osob.⁹⁵

---

⁹² SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznamy z roku 1929.

⁹³ Blíže viz podkapitola 3.1 Sloužící četníci: 3.1.4 Pavelka Václav.

⁹⁴ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznamy z roku 1930.

⁹⁵ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznam z roku 1931.

3.2.1.8 Z let 1932–1933

Ani v roce 1932 nebyly zaznamenány žádné významné události ve městě či případy, které řešila četnická stanice. Autor příspěvku zde pouze uvedl informaci, že dne 1. dubna byl na stanici zřízen automatický telefon.⁹⁶

Pro rok 1933 nebyly v četnickém památníku také zapsány žádné významné události či řešené případy. Podle uvedené statistky počtu zatčených a udaných osob. Četnická stanice v tomto roce přijala 870 udání, což byl nejvyšší počet ve sledovaném období.⁹⁷

3.2.1.9 Z let 1934–1935

V jediné zprávě pro rok 1934 ze dne 24. května byly zachyceny oslavy čtvrtého zvolení Tomáše Garrigue Masaryka československým prezidentem. Autor záznamu podal podrobný přehled o jejich průběhu. Zaznamenal, že všechny josefovské domy občané vyzdobili státními vlajkami. Průběh voleb byl vysílán z balkonu radnice zesíleným radiopřijímačem. Dále se při této příležitosti v Josefově konal koncert. Několikatisícový průvod se vydal do Masarykových sadů k pomníku Tomáše Garrigue Masaryka. Zde společně s důstojnickým sborem vyslechl místní zpěvácký spolek Ples a projev Františka Stejskala.⁹⁸ Četnictvo s nejvyšší pravděpodobností nemuselo nijak zasahovat, jelikož nedošlo k žádným výtržnostem apod.

První zpráva z roku 1935 byla napsána dne 13. května. V tento den obdrželi josefovští četníci nové pušky systému „Mauser“ vzor 1933. Své původní pušky systému „Manlicher“ vzor 1890 či vzor 1895 vrátili zpět do skladiště zemského četnického velitelství. Mimo tuto, pro četnictvo, významnou událost zaznamenal pisatel výsledky dalších voleb. Dne 19. května to byly volby do Národního shromáždění. A o sedm dní později se konaly volby do zemského a okresního zastupitelstva. Opět byla do četnického památníku vlepena dvoustrana podávající přehled o odevzdaných hlasech v josefovském obvodu. Do prosince 1935 nebyly v četnickém památníku zaznamenány žádné další zprávy. V první zprávě ze 14. prosince autor příspěvku uvedl, že prezident Tomáš Garrigue Masaryk se z důvodu vysokého věku a zdravotního stavu vzdal své funkce prezidenta. Pisatel tuto událost podrobně rozepsal. Také uvedl, že obyvatelé země se ji dozvěděli v 16 hodin 20 minut v ten samý den od předsedy vlády dr. Milana Hodži, který ji oznámil v rozhlase. Následující zpráva ze dne 18. prosince navázala na

---

⁹⁶ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznam z roku 1932.

⁹⁷ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznam z roku 1933.

⁹⁸ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznam z roku 1934.

tu předchozí, neboť obsahovala informace o volbě nového prezidenta republiky. Tím byl zvolen dr. Edvard Beneš. Pisatel velmi podrobně uvedl statistické údaje, tj. kolik senátorů a poslanců se volby prezidenta zúčastnilo či kolik získal každý z kandidátů hlasů.⁹⁹

3.2.1.10 Z let 1936–1937

V roce 1936 nebyly do četnického památníku zapsány žádné významné události. Jeden z četníků sem zapsal pouze zprávu o úmrtí štrážm. Josefa Šupky, který sloužil na četnické stanici v Josefově celkem 10 let.¹⁰⁰

Ani pro rok 1937 nikdo do památníku četnické stanice nezaznamenal žádnou významnou událost, jež se odehrála v Josefově. Byla zaznamenána pouze zpráva ze dne 14. září 1937. V tento den zemřel první československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk. V příspěvku popsal zapisující četník poslední cestu bývalého prezidenta a zároveň vyjádřil lítost celého národa.¹⁰¹

3.2.1.11 Z roku 1938

V záznamech z roku 1938 stejně jako v letech předchozích nebyly uvedeny informace o dění ve městě či o případech řešených četnickou stanicí. Autor zápisků z tohoto roku se věnoval výhradně politickému dění a celostátním záležitostem. Dne 13. března zaznamenal zprávu o obsazení Rakouska německými vojsky a požadavek autonomie Slovenska. V dalším záznamu z 21. května informoval o provedení částečné mobilizace armády a četnictva. Bohužel se autor zápisku nezmiňuje, zdali k mobilizaci byl odveden i někdo z místní četnické stanice. V dalších zprávách stručně zachytil sled zářijových událostí od 20. září. U všeobecné mobilizace ze dne 24. září se opět pisatel nezmínil, zdali byl někdo ze stanice povolán k jednotkám stráže obrany státu.¹⁰²

3.2.1.12 Zhodnocení záznamů

Jak bylo zmíněno na začátku podkapitoly, od vzniku Československé republiky se veškeré záznamy do památníku zapisovaly česky. Od roku 1927 jejich autoři nezaznamenávali případy, které řešila četnická stanice v Josefově. Omezili se pouze na vyličení významných událostí, jež se odehrály především ve městě či blízkém okolí. Je

---

⁹⁹ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznam z roku 1935.

¹⁰⁰ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznam z roku 1936.

¹⁰¹ SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznam z roku 1937.

¹⁰² SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník – záznam z roku 1938.

pravděpodobné, že na jejich hladký průběh dohlíželi příslušníci četnické stanice, ačkoliv tato informace nebyla v památníku uvedena.

V letech 1931 až 1933 bohužel do památníku nikdo nezaznamenal ani informace o událostech v Josefově. Záznamy z těchto let byly napsány velmi stručně. Jejich autoři navázali na tradici z roku 1922, kdy na závěr každého kalendářního roku byl uveden počet zatčených osob a počet udaných osob. Následné záznamy od roku 1934 ztratily vypovídací hodnotu o situaci ve městě či řešených případech. Jejich pisatelé se bohužel zaměřili především na významné události celostátního charakteru. Toto zaměření se nejvíce projevilo v zaznamenaných zprávách z roku 1938. Autor příspěvků se výhradně věnoval celostátní situaci, přičemž vůbec nereflektoval místní události a reakci obyvatelstva.

3.2.2 Staniční služební kniha

Každá četnická stanice byla povinna vést staniční služební knihu, ani ta v Josefově nebyla výjimkou. Zachovala se pouze jediná kniha z let 1937–1939, jež je uložena v dosud nezpracovaném fondu Četnická stanice Josefov ve Státním okresním archivu v Náchodě. Tato staniční služební kniha je větší než formát A4 a je poškozená.

Do této staniční služební knihy josefovská četnická stanice zapisovala zápisy o každodenních pochůzkách. Každý den před nastoupením do služby předepsal velitel stanice vrch. strážm. Čeněk Pivoňka do knihy: druh služby, služební výkony, hodinu nastoupení do služby, dobu jejího přibližného trvání a jména osob, které ke službě určil. Službu většinou konal jeden četník nebo dva, záleželo na druhu služby a předepsaných výkonech. V letech 1937–1938 na stanici sloužil štrážm. Jan Slušítk, strážm. Stanislav K. Dostál a strážm. Bohuslav P. Fučík. Po návratu četníka ze služby vyplnil pravděpodobně velitel stanice údaje o návratu a činnosti četníka ve službě. Do knihy bylo také zapisováno jakékoliv služební opuštění stanice.

Staniční služební kniha je velmi cenný zdroj informací o každodenní pochůzkové činnosti josefovské četnické stanice. Pro ukázkou jsem vybrala dva záznamy. První z nich je záznam číslo 266 o obchůzce ze dne 26. července 1937, kterou vykonal strážm. Stanislav K. Dostál. Pochůzka mu byla předepsána od 20 hodin do 12 hodin se čtyřhodinovou přestávkou. Měl trasu danou přes Josefov, čtvrť Peking, Železniční most, nádraží, Dolní Dolce, Prachárny, Semonice, Jezbiny a zpět přes čtvrť Peking do Josefova. Strážm. Stanislav K. Dostál se druhý den v předepsaný čas navrátil na

četnickou stanicí. Během své obchůzky udal dsl. čet. Františka Urbánka pro přečin proti bezpečnosti těla u vojenského prokurátora a předvedl Jaroslava Sotranského z Jezbin k odpykání trestu k okresnímu soudu v Jaroměři. Druhý ze záznamů byl zapsán pod číslem 338 dne 28. září 1937. Tentokrát obchůzku od 10 hodin za účelem „vytlačení cikánské tlupy, tábořící ve Starém Plese“¹⁰³ provedli štrážm. Jan Slušík (velitel hlídky) a strážm. Bohuslav P. Fučík. Po splnění úkolu a obejití Josefova, Starého Plesu a Šestajovic se na stanici vrátili v 16 hodin. Jak bylo zaznamenáno v hlášení „*Tlupa cikánů Růžičků byla vytlačena do Šestajovic. Pátr. st. Hradec Král. a četn. st. Jásenná vyrozuměny. Cikán Václav Růžička byl udán pro přestup. zákona o podomním obchodě okr. úřadu.*“¹⁰⁴ Obě zde uvedené obchůzky byly úspěšné.¹⁰⁵

Do staniční služební knihy zapisoval vrch. strážm. Čeněk Pivoňka i kontrolní pochůzky, které prováděl za účelem zkontrolovat podřízené četníky při konání stanovené služby. Například podle záznamu číslo 253 ze dne 17. května 1938 měl strážm. Bohuslav Fučík stanovenou pochůzku po trase Josefov, Nový Ples, Pleský les, Čáповka, vojenská střelnice, Nový Ples a Josefov. Konal ji od 23 hodin do 11 hodin druhého dne. V 1 hodinu večer se podle záznamu číslo 254 vydal vrch. strážm. Čeněk Pivoňka na kontrolní pochůzku po trase Josefov, Nový Ples, Pleský les, Lejšovka, vojenská střelnice, Nový Ples a Josefov. Strážm. Bohuslava P. Fučíka zastihl na vojenské střelnici v 5 hodin ráno, a jak později zapsal do knihy „*v jeho služební činnosti nezjistil závad*“.¹⁰⁶ Oba pak společně pokračovali přes Nový Ples na četnickou stanici do Josefova, kam dorazili ve 12 hodin odpoledne. Je samozřejmé, že každý z nich na pochůzce objevil přestupek. Strážm. Bohuslav P. Fučík udal Josefa Vojtěcha z Pouchova pro přestupek podvodu k okresnímu soudu v Jaroměři a dále Josefa Suchého z Černilova pro týrání zvířat u okresního úřadu. Vrch. strážm. Čeněk Pivoňka udal okresnímu soudu v Jaroměři Marii Vokurkovou ze Všehlap pro přestupek proti bezpečnosti majetku.¹⁰⁷

3.2.2.1 Květen a září 1938 ve staniční služební knize

Díky záznamům pochůzek ve staniční služební knize lze alespoň částečně osvětlit činnost josefovské četnické stanice během napjatých měsíců roku 1938. Po vyhlášení

¹⁰³ Doslovný přepis záznamu č. 338 ve staniční služební knize před započítáním obchůzky.

¹⁰⁴ Doslovný přepis záznamu č. 338 ve staniční služební knize po skončení obchůzky.

¹⁰⁵ SOKA Náchod, ČSJ, sign. 632, Staniční služební kniha – záznamy č. 266, 338 z roku 1937.

¹⁰⁶ Doslovný přepis záznamu č. 254 o kontrolní pochůzce ve staniční služební knize.

¹⁰⁷ SOKA Náchod, sign. 632, Staniční služební kniha – záznamy č. 253 a č. 254 z roku 1938.

květnové částečné mobilizace byly od 23. května do 27. května zapisovány záznamy o obchůzkách, při nichž četníci dohlíželi na objekty důležité pro obranu státu. Během července 1938 přišli na stanici dva četníci štrážm. Jan Vejman a strážm. Jan Hůrka za účelem dočasného posílení josefovské stanice. Strážm. Stanislav K. Dostál byl pravděpodobně odvelen k SOS. Jeho kolegové štrážm. Jan Slušík a strážm. Bohuslav P. Fučík jej k SOS následovali během měsíce září.¹⁰⁸

Zhruba od poloviny září držela celá četnická stanice přísnou pohotovost. Podle záznamu číslo 428 ze dne 21. září vykonal vrch. strážm. Čeněk Pivoňka obchůzku za účelem „*sledování vývoje demonstrací po prohlášení přijetí anglického návrhu vládou*“¹⁰⁹. Ze stanice odešel v 19 hodin a vrátil se druhý den ve 2 hodiny ráno. Podle jeho zápisu do staniční služební knihy se na náměstích a v ulicích Josefova shluklo velké množství rozjitřených obyvatel. Demontrace, během níž vojsko žádalo o vydání zbraní, trvala přes půlnoc. Druhý den, tj. 22. září, (záznam číslo 429) uspořádalo josefovské a jaroměřské dělnictvo tábor lidu na náměstí v Jaroměři. Odtud se odebralo do Josefova, kde k nim promluvil pplk. Jelínek spolu se starostou města Mazáčem. Po jejich projevu se cca 3 000 osob rozešlo. Podle zápisu číslo 431 ze dne 24. září 1938 konal vrch. strážm. Čeněk Pivoňka se strážm. Janem Hůrkou dohled nad prováděním mobilizačních nařízení. Zároveň také prošetřovali napadení vojenské stráže na Prachárnách. Četníci zjistili, že k ničemu takovému nedošlo a že přepadení bylo předstíráno. V dalších dnech josefovské četnictvo provádělo asistenci při přejímání motorových vozidel na vojenském cvičišti, dohled nad prováděním mobilizačních nařízení a zjišťování zásob v obvodě. Po přijetí Mnichovské dohody podle záznamů v knize neproběhly žádné demonstrace ani výtržnosti apod.¹¹⁰

3.3 Řešené případy

Hlášení o vyřešených případech, průběžné zprávy o řešených případech či informace o událostech v obvodu posílala četnická stanice v Josefově na zemské četnické velitelství do Prahy. Tato hlášení se dochovala v Národním archivu v Praze ve fondu Zemské četnické velitelství Praha. Bohužel tento fond byl v minulosti proskartován a nezachovaly se všechny zprávy z josefovské stanice. Některé z nich však

---

¹⁰⁸ SOKA Náchod, sign. 632, Staniční služební kniha – květen 1938.

¹⁰⁹ Doslovný přepis záznamu č. 428 ve staniční služební knize před započítím obchůzky.

¹¹⁰ SOKA Náchod, sign. 632, Staniční služební kniha – září 1938.

naštěstí ano. Z tohoto důvodu může tato podkapitola alespoň zčásti čtenáře seznámit s činností josefovských četníků a s případy, které řešili.

Statisticky shrnuto, nejvíce hlášení se zachovalo o případech z roku 1924 (celkem čtyři) a z roku 1925 (celkem tři). Dále jsou v této kapitole zachyceny zprávy z let 1919, 1922, 1923, 1926, 1927, 1930, 1931, 1932, 1934 a 1937. Nejstarší dochované hlášení z roku 1919, informovalo zemské četnické velitelství o útěku vězňů z posádkové věznice. Naopak nejmladším hlášením je stížnost na strážmistry Stanislava K. Dostála a Bohuslava P. Fučíka z roku 1937.

3.3.1 Ukrajinský internační tábor v Josefově

V Josefově byli za 1. světové války internováni váleční zajatci především ruského a italského původu. Ruský zajatecký tábor se nacházel za Novoměstskou branou. Fungoval do ledna 1921, kdy byl vypraven poslední transport do Ruska. Po té zde vznikl internační tábor pro zbytky haličské armády a pro ukrajinské uprchlíky. Tento tábor fungoval do roku 1924.¹¹¹ Ke konci jeho fungování se objevila žádost, aby v něm četnictvo provádělo prohlídky a aby odstraňovalo Ukrajince, kteří se v táboře zdržovali neoprávněně. Tento požadavek však zemské četnické velitelství v Praze zamítlo. Jako důvod uvedlo, že by se jednalo o zasahování do kompetencí správy ukrajinského tábora. Josefovské četnictvo mohlo zasáhnout, pouze pokud mělo důvodné podezření.¹¹²

Jak je doloženo v hlášení ze dne 25. srpna 1922, mnohdy docházelo k odevzdání ukrajinských příslušníků josefovské četnické stanici. Jednalo se především o případy, kdy Ukrajinci se nevrátili z dovolené ve stanovený čas či bez povolení odešli z tábora. Pak velitelství ukrajinského tábora v Josefově žádalo, aby s nimi bylo naloženo jako s obtížnými cizinci. Zmíněné velitelství nesmělo do internačního tábora podle výnosu MNO přijímat Ukrajince z jiných internačních táborů. Ve zmíněném hlášení chtěla četnická stanice v Neveklově poslat dva ukrajinské příslušníky do zajateckého tábora v Josefově. Ten je však nemohl podle výnosu MNO přijmout, neboť tam nepatřili. Následkem této události se rozjelo šetření, zdali byl postup stanice v Neveklově správný. Josefovská četnická stanice společně s velitelstvím ukrajinského tábora v Josefově se odkazovaly na výnos MNO č. j. 277030/30389/dův./osob./mužstvo ex 1922, kde bylo jasně uvedeno, že uprchlí či repatriovaní Ukrajinci nesměli být do internačního tábora znovu přijati. Výjimku mohlo povolit pouze MNO, pokud se jednalo o nebezpečnou

¹¹¹ MERTLÍK, Pavel, pozn. 9, s. 20-23.

¹¹² NA, ZČV, sign. 788, ka 339, Hlášení č. j. 15418/24 – Používání četnictva k prohlídkám tábora.

osobu. Pravděpodobně dva Ukrajinci, o jejichž osudu se zde jednalo, nebyli přijati na základě výnosu MNO do internačního tábora v Josefově. Jejich další osud ani výsledek sporu nebyl v hlášení zmíněn.¹¹³

Josefovská četnická stanice musela v roce 1923 v ukrajinském internačním táboře mimo jiné řešit i případ vraždy. Tento případ byl zaznamenán i do četnického památníku.¹¹⁴ Podle hlášení od okresního četnického velitelství ve Dvoře Králové nad Labem byl 4. května 1923 v josefovských hradbách zavražděn ukrajinský student Julián Basiljevič. Zavraždil jej Michajlo Kuz (narozen 1902 ve Lvově) střelbou zezadu do hlavy. Student byl namísto mrtev. Okresní četnické velitelství po Michajlu Kuzovi okamžitě vyhlásilo pátrání a rozeslalo všem četnickým stanicím v Československu jeho popis, jenž byl ve zprávě také uveden. Kuz ukradl mrtvému studentovi polský pas na jméno Skarzinský a mířil do Ruska. Daleko se však nedoslal, dne 16. října 1923 ho dopadlo četnictvo ze stanice Stavná na Podkarpatské Rusi. Vrah byl předán okresnímu soudu ve Velkém Berezně.¹¹⁵

Další hlášení o internačním táboře byla na zemské četnické velitelství do Prahy zaslána v roce 1924. Tedy v době, kdy docházelo k postupnému rušení tábora. Jednalo se především o zprávy o transportech a jejich průběhu. V první zprávě ze září 1924 bylo jednáno o počtu četníků, kteří doprovázeli transport ukrajinských a ruských příslušníků (cca 450 osob) z internačního tábora z Josefova do Petrovic. Z josefovské četnické stanice měl transport doprovázet vrch. strážm. Václav Šuk a strážmistři František Karger¹¹⁶ a Josef Merhout. Společně s nimi měli jet ještě 3 strážmistři ze stanice v Jaroměři a později k transportu byli přiděleni ještě 2 strážmistři z četnické stanice Jásenná. Připravovaný zářijový transport však nebyl vypraven.¹¹⁷ Odjel až 20. října 1924. Město tak v brzkých ranních hodinách opustilo celkem 239 internovaných osob. Josefovští četníci je společně s kolegy ze stanice Jaroměř a Jásenná doprovázeli do již zmíněných Petrovic. Zde byli internovaní předáni konsulárním tajemníkem Jaroslavem Blahníkem ze správy tábora v Josefově policejnímu komisaři Františku Richtrovi

¹¹³ NA, ZČV, sign. 786, ka 328, Hlášení č. j. 16378/22 – Odevzdávání Ukrajinců do tábora.

¹¹⁴ Viz podkapitola 3.2.1 Události a zprávy z četnického památníku: 3.2.1.3 Z let 1922–1923.

¹¹⁵ NA, ZČV, sign. 787, ka 331, Hlášení č. j. 6198/23 – Ukrajinec M. Kuz.

¹¹⁶ Tento četník podle záznamu v četnickém památníku na stanici v Josefově od 15. března 1921 nesloužil.

¹¹⁷ NA, ZČV, sign. 788, ka 337, Hlášení č. j. 10825/24 – Repatriace Ukrajinců, doprovod četn.

z Bohumína. Podle hlášení velitele oddělení kpt. Václava Holého: „*Doprovod transportu byl četnictvem bezvadně proveden.*“¹¹⁸

3.3.2 Vraždy, sebevraždy

První dochovaný případ je pokus vraždy ze dne 14. srpna 1930. Podle hlášení josefovské četnické stanice jej spáchala Anna Brádlarová. Jmenovaná se pokusila svého manžela Jana Brádlera, obchodníka s uhlím v Josefově, zastřelit. Naštěstí se jí to nepovedlo a pouze jej těžce zranila. Podle informace ve zprávě mezi manželi často docházelo k neshodám, poněvadž paní Anna často vyhledávala styky s jinými muži. Den před pokusem o vraždu odešla Anna Brádlarová v 16 hodin pryč z domova. Vrátila se teprve v 7 hodin ráno. V tento čas její manžel ležel v posteli, když jej vzbudila tchyně Anna Jechová, že přišel Josef Jirkovský projednat nějakou obchodní záležitost. Jan Brádlar tedy vstal z postele a v tom do místnosti vstoupila jeho manželka. Po krátké slovní hádce vytáhla z kabelky ostře nabitou browningovou pistoli a dvakrát po manželovi vystřelila. První rána, která jej zasáhla do krku, uvázla ve svalstvu u levé klíční kosti. Druhá střela pana Jana naštěstí nezasáhla. Po střelbě Anna Brádlarová ihned obrátila zbraň proti sobě a prostřelila si levý prs. Manžele ošetřil místní lékař MUDr. Adolf Pešák. Jan Brádlar byl s těžkým zraněním odvezen do okresní nemocnice v Hradci Králové. Lehce zraněná Anna Brádlarová byla namísto zatčena a odevzdána do vazby okresního soudu v Jaroměři. Odtud ji později eskortovali do vazby krajského soudu v Hradci Králové. Josefovští četníci při šetření případu zjistili, že revolver koupila Anna Brádlarová již v květnu a neustále jej nosila u sebe v kabelce. Vrch. strážm. Čeněk Pivoňka v hlášení konstatoval, že případ vzbudil v Josefově velký rozruch.¹¹⁹

Druhý případ několikanásobné vraždy se v Josefově stal odpoledne 1. října 1934. Podle hlášení četnické stanice jednadvacetiletá služebná Milada Balcarová zavraždila své dvě nemanželské dcery, tj. sedmiměsíční Ludmilu a tříletou Bohuslavu. Josefovští četníci vyšetřováním zjistili, že dotyčná žila v Raduni ve společné domácnosti s četařem Šimůnem. Po jeho převelení do Josefova prodala Milada Balcarová veškeré bytové zařízení a společně s dcerkami odjela za ním do Josefova. Z tohoto důvodu došlo mezi partnery k rozmlškám, které dovedly Balcarovou k tak krutému činu. Ten spáchala v pronajatém pokoji hotelu „Družstvo“, kde s dětmi byla ubytovaná. Zde je také objevil

¹¹⁸ NA, ZČV, sign. 788, ka 338, Hlášení č. j. 12317/24 – Repatriace Ukrajinců, hlášení o průběhu.

¹¹⁹ NA, ZČV, sign. 794, ka 399, Hlášení č. j. 13294/30 – Brádlarová A., pokus vraždy.

personál hotelu. Sama Balcarová chtěla spáchat sebevraždu oběšením, což se jí nepovedlo. Přivolání příslušníci četnické stanice ji po výsledku odevzdali do vazby okresního soudu v Jaroměři. Na závěr zprávy pro ZČV v Praze bylo uvedeno, kdo se podílel na řešení případu. Z četnické stanice v Josefově se jednalo o vrch. strážm. Čenka Pivoňku a šštrážm. Josefa Suchého. Dále se podílel vrch. strážm. Josef Horný a šštrážm. Antonín Štefan z četnické stanice v Jaroměři a okresní četnický velitel por. výk. Václav Krejzar.¹²⁰

3.3.3 Krádeže

První případ krádeže se stal 27. dubna 1925 cca ve 23 hodin. Neznámý pachatel ukradl zásilku tří kol z jedoucího nákladního vlaku ve směru od Hradce Králové k Josefově. Tuto zásilku vypravila firma Waffenrad Bruck Steyer z Lince do Trutnova. K další krádeži, tentokrát jutových koberců, došlo o tři dny později, tj. 30. dubna 1925, ve stejném čase a ve stejném vlaku jako u té první. Obě krádeže oznámil josefovské četnické stanici Železniční dopravní úřad v Josefově. Četníci okamžitě vyrozuměli okolní četnické stanice a městskou policii v Hradci Králové a zahájili vyšetřování. V případě zásilky kol zjistili, že byla vyhozena na trati nedaleko Josefova. Pachatelé totiž zanechali stopy obuvi v rozmoklé půdě a dřevěné pažení. Zásilka koberců byla z jedoucího vlaku vyhozena nedaleko prvního místa. Podle výpovědi železničního dělníka Františka Kačera ji tři muži odnesli neznámo kam. Z krádeží byl podezřelý Josef Sedláček, který se jedno z kol pokusil prodat u vetešníka v Hradci Králové. Ačkoliv jej na místě zadržela policie, byl pro nedostatek důkazů propuštěn. Druhé kolo vypátrala policie u jednoho řezníka v Hradci Králové. Ten ho koupil od již zmíněného Josefa Sedláčka. Pátrání po třetím kole a zásilce koberců nepřineslo výsledky. Po pachatelích tohoto činu četnictvo vyhlásilo pátrání, stejně tak i po odcizených kolech a jutových kobercích. Informace o krádežích byla zveřejněna i v novinách. Zdali se pachatele podařilo zatknout a ukradené věci najít bohužel nebylo v tiskové zprávě od vrch. strážm. Václava Šuka uvedeno.¹²¹

3.3.4 Podvody

Pokus pojistného podvodu řešila josefovská četnická stanice v lednu 1927. Po vyšetření jej postoupila okresnímu soudu v Jaroměři. Podle hlášení vše začalo dne 9. ledna 1927, kdy se na četnickou stanici dostavil josefovský listonoš Jaroslav Bořek.

---

¹²⁰ NA, ZČV, sign. 798, ka 459, Hlášení č. j. 25138/34 – Balcarová M., vražda dětí.

¹²¹ NA, ZČV, sign. 789, ka 343, Hlášení č. j. 6418/25 – Sedláček J.; krádež, info tisku.

Informoval četníky, že cca před čtvrthodinou našel kostelník Emil Červený obchodníka Josefa Hejcmana v bezvědomí na chodbě před jeho otevřeným bytem. Pravděpodobně se jednalo o krádež. Na místo činu se okamžitě vypravil strážm. Josef Suchý. V chodbě našel obchodníka ležícího naznak napříč celou chodbou, přičemž hlavu měl opřenou o bednu. V levé ruce křečovitě svíral klíč a pravou ruku měl volně položenou přes břicho. Kolem Josefa Hejcmana stáli městský strážník Jan Celba, dělník Václav Waldhauser a již zmíněný listonoš Jaroslav Bořek. Strážm. Suchý si povšiml, že napadený zvolna oddechoval a nikde nebyly žádné stopy po zápasu. Pak si všiml násilně vytržené skoby zámku a rozevřené ohnivzdorné pokladny. Okamžitě tedy vyrozuměl velitele stanice vrch. strážm. Václava Pavelku a zavolal lékaře pplk. Josefa Emra. Ještě před jejich příchodem byl J. Hejcman odnesen na lůžko. Po příchodu velitele stanice Václava Pavelky se četníci pustili do vyšetřování. Zjistili, že násilím vytržená skoba dosud trčela ve stěžejích, telefonní šňůra byla přestříhnuta zrovna nad aparátem, žárovka v bytě byla uvolněna a dveře vedoucí z krámu na ulici nebyly zamčeny. Četníci nikde nenašli stopy násilí, otisky prstů ani předmět, jímž byl obchodník udeřen. Mezitím se lékaři podařilo omráčeného Josefa Hejcmana přivést k vědomí. Nebyl nikterak vážně zraněn, a tudíž jej četníci mohli vyslechnout. Podle všeho jej někdo ve dveřích omráčil a následně mu sebral klíčky od pokladny, které měl u sebe, a odcizil z ní 32 000 Kč. Po této zprávě se na obchodníkovi tváři neobjevilo žádné rozrušení. Po dokončení výslechu se četníci soustředili na jeho nejbližší okolí. Zjistili, že Josef Hejcman měl dluhy a věřitelé je vymáhali většinou pomocí exekuce. Když se napadenému udělalo lépe, byl znovu vyslechnut. Tentokrát udal, že v pokladně měl cca 38 000 Kč a byl pojištěn proti krádeži a požáru. Po tomto výslechu četnická stanice o případu vyrozuměla okresního četnického velitele npor. výk. Václava Karla Nováka, soudní komisi v Jaroměři a strážm. Pavlíka ze stanice Předměřice.¹²² Ještě před jejich příchodem byly v obchodě nalezeny nůžky s poškozeným ostřím. Avšak obchodník společně se svými dvěma obchodními příručími uvedl, že je nikdy nepoužíval ke stříhání tvrdých předmětů. Otázky taky vzbudil klíč nalezený před domovními dveřmi. Po příchodu okresního četnického velitele a soudní komise byl Josef Hejcman v bytě rodičů jeho milenky podroben dalšímu výslechu. Na pokládané otázky odpovídal klidně avšak na dotaz, jak by mohl dokázat výši obnosu peněz uložených v pokladně, se vymlouval. Vyšetřující soudce tedy vyjádřil domněnku, že

---

¹²² Strážmistr Pavlík byl pro oblast Královéhradeckého okresu ustanoven psovodem. V tomto případě se však dostavil bez psa.

peníze v pokladně vůbec nemusely být. To vyslýchaného velmi překvapilo a vůbec neměl snahu odporovat. Nakonec však trval na své původní verzi. Tu zpochybnil soudní lékař Paul, vzhledem k ráni nemohlo bezvědomí trvat cca sedm hodin a navíc Josef Hejzman ležel na zemi v kožichu. Velitel josefovské četnické stanice také dodatečně zjistil, že zámek byl čerstvě pilován. Vzhledem ke všem okolnostem josefovští četníci pojali podezření, že obchodník napaden nebyl. To se jim posléze potvrdilo, Josef Hejzman celý čin zkonstruoval sám, aby mu byla vyplacena pojistka proti vloupání v hodnotě 60 000 Kč. Vrch. strážm. Václav Pavelka jej tedy udal okresnímu soudu pro podvodné předstírání pokusu loupežné vraždy.¹²³

Druhé hlášení informovalo zemské četnické velitelství v Praze o zatčení jednatřicetileté Marie Křížové ze Zlonic pro podvody. Obcházela rodiny, které měly syna u vojska, a tvrdila jim, že jejich syn ztratil cenný vojenský předmět. Za jeho ztrátu každému vojenskému příslušníkovi hrozilo trestní vyšetřování. Marie Křížová, vydávající se za manželku důstojníka či rotmistra, rodině nabízela, že by za určitý poplatek (cca 300 Kč) mohla celou záležitost urovnat. V obvodu četnické stanice Josefov vylákala Marie Křížová od chudé tovární dělnice oblečení v hodnotě 700 Kč a dále se pokusila na jednom důstojníkovi vylákat peníze telegramem. Své podvody žena nepáchala jen v Josefově, ale i v obvodě četnické stanice Smiřice, Třebechovice, Svítkov, Čížkovice a v obvodu okresního soudu trestního v Praze. Dne 3. října 1931 Marii Křížovou četníci dopadli a předali ji do vazby okresního soudu v Jaroměři. Josefovské četnictvo však neznalo všechny její podvody, proto nechal velitel stanice vrch. strážm. Čeněk Pivoňka uveřejnit zprávu v denním tisku. Zdali někdo na ni zareagoval, není známo.¹²⁴

3.3.5 Útěk, zběhnutí

Případ uprchlých vězňů z posádkové věznice se odehrál v Josefově dne 4. března 1919, a tudíž je jedním z nejstarších dochovaných hlášení pro zemské četnické velitelství v Praze. Strážm. Rudolf Vošahlík v něm podrobně vše podrobně popsal. Dne 1. března 1919 předala vojenská nemocnice 17 vězňů, kteří se v ní léčili s pohlavními nemocemi, posádkové věznicí k dalšímu odpykání nespecifikovaného trestu. O tři dny později, v odpoledních hodinách, spatřila stráž věznice postupně vylézat 18 vězňů komínem a způsobila poplach. Útěk připravil voják Albín Bitnar, který s navracenými

¹²³ NA, ZČV, sign. 791, ka 355, Hlášení č. j. 617/27 – Hejzman J., pokus loupežné vraždy.

¹²⁴ NA, ZČV, sign. 795, ka 414, Hlášení č. j. 13778/31 – Křížová M., zatčena pro podvody.

vězni z posádkové nemocnice sdílel jednu celu. Vězňové společně vylámali slabou zeď přiléhající ke komínu. Vzniklým otvorem vlezli do komína, odkud pak měli volnou cestu na pevnostní hradby, kde je spatřila již zmíněná stráž. Té se podařilo chytit většinu vězňů. Z čehož dva, Antonín Antoš a Jan Doležal, si způsobili těžká zranění skokem z hradeb. Po zbylých pěti vězních, tj. Albínu Bitnarovi, Josefu Smidrkalovi, Františku Smetanovi, Stanislavu Danešovi a Emilu Geršlovi, vyhlásila josefovská četnická stanice dne 5. března pátrání. Na její výzvu ještě tentýž den četnická stanice v Novém Městě nad Metují v jednom nejmenovaném hotelu zatkla A. Bitnara, F. Smetanu a E. Geršla a předala je posádkové věznici v Josefově. Další vězeň Josef Smidrkal se sám dobrovolně přihlásil 7. března v josefovské posádkové nemocnici. Posledního hledaného Daneše zatkla vojenská policie v Pardubicích dne 12. března a dovezla jej zpět do posádkové věznice v Josefově. Následným šetřením josefovské četnictvo zjistilo, že vězňové byli již za svého pobytu v nemocnici neznámou osobou pouštěni ven. Dne 28. února tři z nich: A. Bitnar, E. Geršl a F. Smetana odcizili v neobydlené vile Václava Kodeše v Jaroměři šatstvo a prádlo v hodnotě přes 30 000 Kč a poničili vybavení domu. Ukradené věci odvezli do Náchoda, kde je četn. na zk. Stanislav Beneš vypátral u překupníků. Některé z nich byly nalezeny u znovu zatčených vězňů. Na řešení tohoto případu se pravděpodobně podílela josefovská četnická stanice s vojenskou policií. To by vysvětloval i fakt, že informace o útěku byla četnické stanici sdělena až 5. března 1919.¹²⁵

Druhé hlášení ze dne 19. prosince 1934 informovalo zemské četnické velitelství v Praze o zběhnutí dvou vojáků Bohumila Kruliše a Ferdinanda Morávka od dělostřeleckého pluku 4 sídlícího v Josefově. Ve zprávě uvedl vrch. strážm. Čeněk Pivoňka i jejich fyzický popis. Na jeho základě bylo po nich vyhlášeno pátrání. Velitel josefovské četnické stanice také upozorňoval obzvlášť na Bohumila Kruliše s tím, že již několikrát zběhl a páchal odvážné krádeže. V roce 1932 se společně se svými kumpány pokusil vyloupit peněžní ústav v Mladé Boleslavi. A v listopadu 1934 byl po odpykání trestu propuštěn z vojenské věznice v Terezíně.¹²⁶ Zdali četnictvo zběhy vypátralo, není známo.

---

¹²⁵ NA, ZČV, sign. 783, ka 290, Hlášení č. j. 8025/19 – Útěk vězňů z posádkové věznice.

¹²⁶ NA, ZČV, sign. 798, ka 461, Hlášení č. j. 27572/34 – Kruliš B., zběhnutí.

3.3.6 Příprava úkladů proti republice

Dne 5. srpna 1925 zatkl vrch. strážm. Václav Pavelka a strážm. Josef Jan Merhout šestnáctiletého Jana Pohla pro podezření z přípravy úkladů proti republice. Tento mladík byl až do dubna 1925 zaměstnán u hostinského Františka Kubce v Josefově, avšak pro hrubé a neposlušné chování jej zaměstnavatel propustil. Po odchodu Jana Pohla našel hostinský Kubec v jeho bývalé světnici pod slamníkem dopis pro ústředí komunistické strany v Praze. Tento dopis okamžitě předal četnické stanici v Josefově. Velitel stanice dopis vyhodnotil jako protistátní, čímž se Jan Pohl stal podezřelým, že již dříve prováděl agitaci v armádě. Bylo po něm okamžitě vyhlášeno pátrání. V týž den, tj. 5. srpna, jej ve Svobodných Dvorech našli četníci z četnické stanice v Kuklenách. Protože josefovské četnictvo mělo podezření, že Jan Pohl se svými kumpány skrýval agitační letáky ve Svobodných Dvorech, provedl vrch. strážm. Karel Machalický a strážm. František Kunar ze stanice v Kuklenách domovní prohlídku. Jan Pohl byl zmíněnou hlídkou zastížen v cihelně ve Svobodných Dvorech. Po delším výslechu se nakonec přiznal k dopisu, který byl nalezen v Josefově. Vypověděl, že ho napsal za honorář, protože věděl, že jej pan Kubec chce propustit. Po nalezení jeho členské legitimace svazu Komunistické mládeže přiznal, že v komunistické straně ve Svobodných Dvorech působil jako zapisovatel. Dále po předchozím zapírání doznal, že zmíněný dopis chtěl poslat ústředí komunistické strany v Praze. Ta by mu poté zaslala pokyny a pomůcky do dělnického domu ve Svobodných Dvorech. Jeho matka Františka Pohlová při výslechu potvrdila, že její syn patřil mezi horlivé komunisty a dlouhodobě udržoval styky s předsedou komunistické strany ve Svobodných Dvorech Františkem Řehákem. Při domovní prohlídce také četníkům předala veškeré jeho zápisky a komunistické materiály. Ještě týž den, tj. 5. srpna 1925, předali josefovští četníci Jana Pohla do vazby ke krajskému soudu v Hradci Králové. Bohužel ve zprávě nebylo uvedeno, v kolik hodin příslušníci josefovské četnické stanice dorazili do Svobodných Dvorů. Pravděpodobně přišli někdy dopoledne, protože podle zprávy byl Jan Pohl zatčen ve 13 hodin 30 minut.¹²⁷

3.3.7 Urážky

Nejen případy vražd, podvodů či krádeží muselo josefovské četnictvo řešit. Mezi specifické se řadily urážky veřejných činitelů. Z této kategorie se dochovaly dva případy. Tím prvním byla veřejná urážka prezidenta republiky Tomáše Garrigue

---

¹²⁷ NA, ZČV, sign. 798, ka 345, Hlášení č. j. 9606/25 – Pohl J.; příprava úkladů.

Masaryka. Druhou urážku si vyslechl příslušník josefovské četnické stanice strážm. Josef Suchý na výročním trhu od dvou trhovců.

3.3.7.1 Urážka prezidenta republiky

K urážce prezidenta republiky Tomáše Garrigue Masaryka došlo dne 10. července 1926 v hostinci Václava Pražáka v Rasoškách. Tento čin oznámil na josefovské stanici četnický strážm. František Hák, jenž zde zrovna pobýval na dovolené. Po jeho oznámení se do hostince okamžitě vypravil strážm. Josef Šupka, kterému se urážející na základě vojenské knížky identifikoval jako rolník Karel Cihlár z Dobrušky. Muž v podnapilém stavu častoval prezidenta republiky nejrůznějšími nadávkami a velebil zesnulého císaře Františka Josefa I. Jeho chování dosvědčili i přítomní svědci, tj. starosta Rasošek Václav Marek, řezník Alois Hemek, hostinský Václav Pražák a Ladislav Pazdera z Josefova. Strážm. Josef Šupka nic neponechal náhodě a učinil u Karla Cihláře osobní prohlídku. Druhý den měl totiž do Josefova přijet prezident Tomáš Garrigue Masaryk, existovala tedy obava, že by Karel Cihlár mohl na prezidenta zaútočit. Tušení strážm. Šupky se potvrdilo, u dotyčného mimo jiné našel 30 cm dlouhý kuchyňský nůž. Okamžitě jej tedy eskortoval k okresnímu soudu v Jaroměři. Cestou šel podnapilý Karel Cihlár klidně, ale když došli k jaroměřskému nádraží, začal opět křičet urážky na hlavu prezidenta. Strážm. Šupka jej tedy jménem zákona vyzval, aby přestal. Po příchodu do budovy okresního soudu předal strážm. Šupka dozorcům vězňů kromě zatčeného Karla Cihláře také jeho nůž.¹²⁸

3.3.7.2 Urážka příslušníka četnictva

Urážku své osoby nahlásil dne 21. července 1931 štrážm. Josef Suchý. V tento den dohlížel na bezpečnost a pořádek při konání výročního trhu na náměstí Boženy Němcové v Josefově. Byl požádán dvěma trhovci Josefem Šteinclem z Třesovic a Ludvíkem Zavřelem ze Svatouchu, aby zkontroloval živnostenské oprávnění trhovce Bohumila Ruseka, kterého u jeho stánku s nádobím zastupovala neznámá žena. Měli podezření, že trhovce Rusek v ten den nabízí zboží i na jiných trzích. Štábní strážmistr ženu tedy zkontroloval a nezjistil žádné pochybení. Veškeré doklady měla v pořádku. Oba trhovci, však dál na četníka naléhali, aby telefonicky vyšetřil, zdali se Rusek nachází i na jiném trhu. To však četník odmítl s tím, že živnostenské oprávnění bylo v pořádku a on tedy neměl důvod k zakročení. Oba muži mu začali nadávat a nevynechali ani dva městské strážníky Karla Marečka a Josefa Zubra. Těm oba trhovci

---

¹²⁸ NA, ZČV, sign. 790, ka 352, Hlášení č. j. 7976/26 – Cihlár K.; urážka prezidenta republiky.

navíc odmítli zaplatit poplatek za místo na trhu. Šstrážm. Josef Suchý tedy udal Josefa Šteincla a Ludvíka Zavřela pro urážku stráže u okresního soudu v Jaroměři. Zástupce okresního četnického velitele po prošetření případu, uznal chování štabního strážmistra za správné a odpovídající předpisů. K jeho stanovisku se připojil i velitel četnického oddělení mjr. Václav Holý.

S oběma trhovci se dne 21. prosince 1931 konalo soudní řízení u jaroměřského okresního soudu. Josef Šteincl byl pro přestupek odsouzen k pěti dnům vězení nepodmíněně. Zatímco Ludvíka Zavřela pro stejný čin soud odsoudil ke třem dnům vězení podmíněně, se zkušební lhůtou jednoho roku. Podle hlášení ze dne 11. dubna 1932 neměl Josef Šteincl trest dosud odpykaný.¹²⁹

3.3.8 Stížnosti na josefovské četnictvo

První dochovaná stížnost byla podána na velitele četnické stanice vrch. strážm. Václava Šuka. Neznámého data ji v roce 1925 podal Jindřich Exner, jeho písemná stížnost či důvody, které ho k tomu vedly, se nedochovaly. Stížnost osobně prošetřoval dne 23. ledna 1925 velitel četnického oddělení v Hradci Králové kpt. Václav Holý. Výsledek vyšetřování se bohužel také nedochoval. Podle záznamu v četnickém památníku stanice Josefov byl vrch. strážm. Václav Šuk dne 30. června 1925 restrikován. Zdali k tomuto kroku došlo na základě zmíněné stížnosti či z jiných důvodů není známo.¹³⁰

Další dvě dochované stížnosti z let 1932 a 1937 jsou velmi obsáhlé, proto byly rozděleny do podkapitol.

3.3.8.1 Stížnost z roku 1932

Tato stížnost byla podána roku 1932 na vrch. strážm. Čenka Pivoňku, šstrážm. Josefa Suchého a na příslušníky četnické pátrací stanice v Hradci Králové vrch. strážm. Jaroslava Šiktance, prap. Karla Větrovského a strážm. Vojtěcha Pěnkavu. Podal ji Josef Zítka ze Starého Plesu, jenž byl podezřelý z účasti na krádežích, páchaných lupičem pokladen Josefem Hejným a spol. Podle četnictva měl u sebe uschovat uloupené peníze. To však při výslechu popřel a odmítl prozradit jméno muže, který se měl pro peníze dostavit. Četníci měli obavy, aby Zítka Hejného či jeho komplice nekontaktoval. Dali jej tedy dne 8. března 1932 do vazby u okresního soudu v Jaroměři, kde pobyl devět dní.

¹²⁹ NA, ZČV, sign. 795, ka 412, Hlášení č. j. 11415/31 – Šteinc J. a Zavřel L.; urážka stráže.

¹³⁰ NA, ZČV, sign. 789, ka 340, Hlášení č. j. 890/25 – Stížnost na velitele stanice v Josefově; SOKA Náchod, ČSJ, sign. S-144-2, Památník.

Josef Zítka ihned po svém propuštění z vazby zaslal na ministerstvo vnitra stížnost, kde četníky obvinil z násilného chování. Uvedl v ní, že mu četníci nevystavili potvrzení o negativním nálezu domovní prohlídky. Dále k výsledku udal, že mu vrch. strážm. Jaroslav Šiktanc vyhrožoval zkopáním, strážm. Vojtěch Pěnkava ho několikrát udeřil do obličeje, šstrážm. Josef Suchý na pokyn velitele josefovské stanice přinesl býkovec a že četníci neměli soudní příkaz k domovní prohlídce. Jejich jednání Zítka potvrdil i dne 21. dubna 1932, kdy na obecním úřadě ve Starém Plese byl s ním za přítomnosti starosty Jana Morávka sepsán protokol.

Řešení stížnosti se ujal zástupce okresního četnického velitele vrch. strážm. Václav Rodr. Zjistil, že výše jmenovaní četníci se ničeho takového nedopustili. Stěžovatel však na své stížnosti trval. Z tohoto důvodu bylo dotčeným četníkům dovoleno jej stíhat pro urážku na cti s podmínkou, že pokud soud Josefa Zítka osvobodí, budou hradit veškeré soudní výlohy ze svého. Na tuto podmínku četníci nemohli přistoupit, proto od stíhání upustili.¹³¹

3.3.8.2 Stížnost z roku 1937

Poslední dochovanou stížnost na četnictvo napsal dne 22. září 1937 sochař a malíř Emil Vondraš. Stěžoval si na neoprávněné zatčení od dvou příslušníků josefovské četnické stanice. Strážmistři Stanislav K. Dostál a Bohuslav P. Fučík jej zatkli a předvedli na policejní úřad, ačkoliv dluh v hotelu již uhradil. Při výsledku udal nesprávné datum narození a další údaje. Dále si Emil Vondraš v dopise stěžoval, že oba četníci odmítli ověřit si jeho totožnost u velitele četnické stanice v Borohrádku či u josefovského vojenského lékaře MUDr. Mičky.

Případ řešil osobně okresní četnický velitel npor. výk. Krejzar. Zjistil, že dne 15. září 1937 na josefovskou četnickou stanici telefonovala manželka nájemce hotelu „Otta“ Marie Bubeníčková.¹³² Žena žádala okamžitý zákrok, poněvadž neznámý muž s nějakou ženou nechtěl zaplatit za nocleh, zapsat se do knihy cizinců a chtěl se s personálem prát. Na místo se dostavili strážmistři Stanislav K. Dostál a Bohuslav P. Fučík. Když dorazili do hotelu, bylo jim řečeno, že neznámý muž se svou společnicí odešli v doprovodu vrátného Václava Baška na četnickou stanici. Tam však nedošli, neboť vrátnému nečekaně zahrnuli do hostince Ivana Ivanického. Vrátný Bašek cestou

---

¹³¹ NA, ZČV, sign. 796, ka 419, Hlášení č. j. 4294/32 – Stížnost na četnictvo v Josefově a v Hradci Králové.

¹³² V protokolech je uvedena i jako Marie Bubeníčková.

zpět potkal městského strážníka Josefa Zubra, který s ním zašel do zmíněného hostince a přinutil neznámého vyrovnat dluh. Ten jej vyrovnal a oba muži odešli. Cestou se však minuli s četnickými strážmistry a druhým městským strážníkem Antonínem Baldyňákem. Společně s ním vešli četníci do hostince, kde neznámého zadrželi a odvedli k výslechu na policejní strážnici. Neznámý se zpočátku odmítal legitimovat a tvrdil, že mu kniha cizinců nebyla předložena. Podezření četníků vzbudil, když špatně uvedl své datum narození, špatný rok vydání domovského listu, špatného jméno svého otce a nedovedl říct číslo popisné svého domu ve Žďáru nad Orlicí. Jelikož nikdo nemohl jeho totožnost potvrdit ani MUDr. Mička, předali jej četníci dne 13. září 1937 do prozatímní vazby u okresního soudu v Jaroměř, odkud byl druhý den propuštěn na slib. Na základě zprávy o zatčení bylo proti Emilu Vondrašovi zavedeno přípravné vyhledávání. Dne 22. září okresní soud zastavil trestní řízení pro nedostatek důkazů.

Četníky Stanislava K. Dostála a Bohuslava P. Fučíka v jejich jednání ovlivnila žádost od místního posádkového velitele brigádního generála Františka Bláhy. Ten josefovské četnictvo požádal, aby ve městě a okolí provádělo přísnou kontrolu cizinců kvůli zamezení špionáže. Strážm. Bohuslav P. Fučík také vysvětlil důvody svého jednání, proč odmítl zatelefonovat na četnickou stanici v Borohrádku. Podle okresního četnického velitele byli oba strážmistři svědomití a v jejich jednání spatřoval přehnanou snahu. Oba zároveň poučil o ustanovení §49 a §70 četnické služební instrukce. Tím celá záležitost byla považována za vyřízenou. Stěžovateli Emilu Vondrašovi okresní velitel sdělil, že jeho stížnost byla projednána služebně. Také mu oznámil, že své prozatímní zajištění si způsobil sám, protože se odmítl zapsat do knihy cizinců.¹³³

3.4 Zprávy o činnosti četnictva v místním tisku

Ve městě Josefov od 3. srpna 1921 každou středu vycházelo periodikum „Naše hlasy“, jejich ročníky I. – VII. a IX. se dochovaly v Městském muzeu v Jaroměř. Na několika stranách přinášely občanům města informace o dění v Josefově, v nedaleké Jaroměři a nejbližším okolí. Příspěvatelé zde mimo jiné kritizovali josefovské poměry a nešvary. Často informovali také o obecní policii. Oproti tomu moc výslovných zmínek o josefovském četnictvu zde zveřejněno nebylo. Pokud ano, jednalo se pouze o informace o vraždách, krádežích apod. V tomto případě většinou redaktor uvedl, že případ byl předán k šetření josefovskému četnictvu. Nutno podotknout, že

---

¹³³ NA, ZČV, sign. 801, ka 647, Hlášení č.j. 22869/37 – Vondraš E.; stížnost na četnictvo.

v periodiku „Naše hlasy“ nikdo nikdy činnost četnictva nekritizoval a ani žádné hanlivé slovo na jejich adresu redakce neuveřejnila. Pouze v jednom čísle jsem objevila upozornění pro četnictvo pod názvem „Krádeže se množí“ ze dne 16. listopadu 1921. Autor v něm psal: *„Bylo by žádoucí by četnictvo a místní policie zostrilo pozornost nad josefovským dorostem, z čeho žijí při lenošení jistá individua a odkud časně ráno chodí domů nevyspalí a urousáni. Kdo jiný než takováto lůza vykradla posledně kantinu ve dvojítech kasárnech p. Bařtipána. V takovýchto pádech by měla prospět zdejší policie.“*¹³⁴

Jako ukázkou jsem vybrala dva články, které byly svým způsobem specifické. V prvním redaktor uvedl příjmení strážmistra Řezníčka. V žádných jiných člancích jména příslušníků josefovské četnické stanice již zveřejněna nebyla. Druhému článku resp. případu josefovské četnické stanice věnovala redakce periodika zvláštní vydání. První z nich byl zveřejněn ve středu 5. dubna 1922 pod názvem „Pachatelé různých krádeží zjištěni“. Jeho autor zde uvedl, že se místní městská policie a četnictvo v neděli zatkl pachatele četných krádeží v Josefově a v Jaroměři. Jednalo se o Františka Králíčka, Josefa Jahelku a Antonína Mareše. Vyšetřování vedl „s podivuhodnou obratností“ strážmistr Josef Řezníček. Po dlouho trvajícím výsledku se nakonec zatčení přiznali, že provedli krádeže u Czernotských, v nádražní ulici v Josefově, v hotelu „Otta“ atd. Dále doznali, že ukradené předměty uschovali do hradeb a postupně je rozprodávali. Další informace autor článku neuvedl, aby nepředbíhal soudnímu jednání.¹³⁵

Druhý článek z roku 1922 informující výslovně o činnosti josefovského četnictva byl uveřejněn pod názvem „Dvojitá sebevražda v hotelu „Otta“ v Josefově“ ve zvláštním vydání periodika ze dne 20. července 1922. V tento den ráno se po Josefově rozesla zpráva, že v hotelu „Otta“ dva lidé spáchali sebevraždu. Okamžitě se začaly šířit různé zvěsti, které redakce časopisu možná i za přispění četnictva uvedla na pravou míru právě v onom zvláštním vydání. Dva lidé, kteří spáchali sebevraždu, byli manželé Ladislav a Marie Vágnerovi z Libáně u Jičína. Společně přijeli do Josefova dne 16. července 1922 a žili z peněz, které si Ladislav Vágner vypůjčil od jednoho rotmistra ze zdejší posádky (cca 400 Kč). V osudný den seděli manželé se společností v hotelové restauraci. Pan Vágner zde hostil své hosty. Po odchodu paní Vágnerové na pokoj,

¹³⁴ Krádeže se množí, in: *Naše hlasy*, roč. 1, 1921, č. 16, s. 4.

¹³⁵ Pachatelé různých krádeží zjištěni, in: *Naše hlasy*, roč. 2, 1922, č. 14, s. 3.

odmítl vrchní číšník dále donášet nápoje. Chtěl tak předejít většímu dluhu, který již činil cca 500 – 600 Kč. Pan Vágner jej ujistil, že dojde do pokoje pro peníze a dluh mu splatí. Nestalo se tak. Ladislav Vágner se dlouho s penězi nevracel, číšník tedy šel zjistit proč. Kolem půlnoci našel pokoj manželů zamčený a tichý. Odešel, ale po nějaké době se opět vrátil. Začal bušit na dveře, ale nikdo mu neodpovídal. Upozornil na to ponocného Krušinu, který případ oznámil josefovskému četnictvu. Četnická hlídka se tedy okamžitě odebrala do hotelu, kde byla upozorněna, že Ladislav Vágner má u sebe revolver. Hlídka společně s obecním strážníkem Zubrem a s ponocným Krušinou opět klepala na dveře, ale bez výsledku. Kolem 2 hodiny ranní tedy četníci otevřeli dveře paklíčem. Po otevření se jim naskytl pohled na hrůznou scénu. Na posteli leželi obličejů proti sobě manželé Vágnerovi. Oba manželé měli prostřelené spánky a jejich hlavy tedy ležely v kaluži krve. Mrtvola muže stále držela v ruce browningovou pistoli. Žena byla celá přikryta peřinou. Obvodní lékař Dr. Kukla tedy musel konstatovat jejich smrt. Nalezený dopis a jiné písemnosti četníkům prozradily, že důvodem jejich sebevraždy byly finanční potíže. O tom, že manželé svůj čin plánovali, svědčil i fakt, že Ladislav Vágner svůj nový revolver vyměnil s vrchním číšníkem.¹³⁶

Redaktoři periodika „Naše hlasy“ informovali své čtenáře o vraždách, sebevraždách či krádežích stručně a neuváděli podrobné informace o vyšetřování. Mnohdy po skončení soudního líčení informovali o jeho výsledku či okolnostech. Našly se však i výjimky, kdy bylo v periodiku uveřejněno více informací o kriminální události. Jak již bylo zmíněno v úvodu podkapitoly, ve většině článků tohoto rázu nebyla výslovně uvedena zmínka o josefovském četnictvu. Pravděpodobně však otisknuté případy řešilo. Domnívám se tedy, že články jsou jedním z cenných zdrojů informací o činnosti josefovské četnické stanice.

---

¹³⁶ Dvojitá sebevražda v hotelu „Otta“ v Josefově, in: *Naše hlasy*, roč. 2, 1922, č. 29, s. 1-2.

Závěr

Tradice četnictva na našem území sahá až dob monarchie, kdy v lednu 1850 byl vydán zákon zřizující četnictvo. Rakousko-uherské četnictvo mělo výbornou pověst i za hranicemi státu. Na tuto tradici po 1. světové válce navázalo nově vzniklé Československo. To také přejalo od zaniklého Rakouska-Uherska většinu služebních předpisů a zákonů, upravujících četnickou službu. Během prvních let republiky byly přizpůsobeny novému státnímu zřízení a postupně novelizovány. Stejně tak se v průběhu let měnila i výstroj a výzbroj.

V letech 1918–1938 četnictvo spadalo pod pravomoc ministerstva vnitra, s tím že do záležitosti výzbroje a výstroje mohlo zasahovat ministerstvo národní obrany. V čele četnického sboru stál generální velitel četnictva, který byl do své funkce jmenován prezidentem republiky. Dále se pak organizační struktura základně členila na zemská četnická velitelství, četnická oddělení, četnická okresní velitelství a četnické stanice.

Četnické stanice tedy byly nejnižším článkem organizační struktury a nacházely se v téměř všech obcích na území republiky. Jedna z nich ležela i v posádkovém městě Josefově, který je dnes součástí Jaroměře. Stanice zde byla umístěna ve Farní ulici č. p. 97. V jejím obvodu se nacházelo šest obcí: Josefov, Starý Ples, Nový Ples, Rasošky, Semonice a Jezbiny. V systematizovaném stavu zde sloužili celkem čtyři četníci a to jeden vrchní velitel a tři podřízení četníci. Na stanici se během let 1918–1938 vystříдалo celkem 27 četníků. Dochovaly se však pouze osobní listy od 9 z nich, tj. od Stanislava K. Dostála, Bohuslava P. Fučíka, Bohumila Krumphanzla, Hynka Petrovického, Čenka Pivoňky, Josefa Řezníčka, Jana Sluštíka, Josefa Suchého I. a Josefa Šupky. Společně je spojovalo snad jen to, že vykonali základní vojenskou službu a že většina z nich byla vyučena řemeslu. Jinak jejich životy byly rozdílné.

O každodenní činnosti josefovského četnictva se zachovalo celkem málo informací. Dochovala se totiž bohužel jen jedna staniční služební kniha z let 1937–1939. Díky tomuto pramenu bylo možné objasnit alespoň činnost četnictva a situaci v Josefově během září 1938. V tento čas její tři členové strážm. Stanislav K. Dostál, strážm. Bohuslav P. Fučík a štrážm. Jan Sluštík byli pravděpodobně odveleni ke stráži obrany státu. Na jejich místa dočasně nastoupili jiní členové četnického sboru. Až na dvě veřejná shromáždění byl v obvodě stanice klid.

Poměrně více zpráv se dochovalo o kriminálních případech, jež řešila josefovská stanice v průběhu let 1918 až 1938. Některé z nich se zachovaly ve stručnější formě v Památníku četnické stanice Josefov a jiné zase v hlášeních pro zemské četnické velitelství v Praze. Jedná se o velmi cenné zdroje informací, které přibližují tehdejší život a kriminalitu v josefovském obvodu. Samozřejmě, že i na nich je v práci demonstrována činnost josefovského četnictva, které objasnilo řadu trestných činů, např. pojistný podvod obchodníka Josefa Hejcmana. Pozornost a ostražitost strážm. Josefa Šupky také s největší pravděpodobností zabránila útoku na prezidenta republiky, když u podnapilého Karla Cihláře urážejícího Tomáše Garrigue Masaryka objevil 30 cm dlouhý nůž. Samozřejmě ne vždy se josefovským četníkům vyplatila jejich horlivost. To dokládá i stížnost na strážmistry Stanislava K. Dostála a Bohuslava P. Fučíka z roku 1937, kteří neoprávněně zatkli sochaře a malíře Emila Vondraše.

Je zajímavé, že v místním tisku „Naše hlasy“ se po dobu jeho vydávání neobjevila žádná kritika josefovských četníků. Podle mého názoru, to svědčí o dvou věcech. Tou první byla snaha redaktorů si je neznepřátelit a za tu druhou považují oblíbenost četníků u místních poctivých obyvatel.

Seznam použité literatury a pramenů

1 Použité prameny

1) Městské muzeum v Jaroměři

- *Naše hlasy*, 1921, roč. 1, č. 16.
- *Naše hlasy*, 1922, roč. 2, č. 9.
- *Naše hlasy*, 1922, roč. 2, č. 14.
- *Naše hlasy*, 1922, roč. 2, č. 29.

2) Národní archiv v Praze: fond č. 1084 – Zemské četnické velitelství Praha

- sign. 2, kn. 2, Informační list o obvodu četn. st. Josefov z roku 1923–1937.
- sign. 782, ka 284, Hlášení č. j. 21633/18.
- sign. 783, ka 286, Hlášení č. j. 1041/19.
- sign. 783, ka 290, Hlášení č.j. 8025/19.
- sign. 783, ka 297, Hlášení č. j. 22720/19; Hlášení č. j. 22987/19.
- sign. 784, ka 300, Hlášení č. j. 3871/20.
- sign. 786, ka 328, Hlášení č. j. 16378/22.
- sign. 787, ka 330, Hlášení č. j. 3320/23.
- sign. 787, ka 331, Hlášení č. j. 6198/23.
- sign. 788, ka 337, Hlášení č. j. 10825/24.
- sign. 788, ka 338, Hlášení č. j. 12317/24.
- sign. 788, ka 339, Hlášení č. j. 15418/24.
- sign. 789, ka 340, Hlášení č. j. 890/25.
- sign. 789, ka 343, Hlášení č. j. 6418/25.
- sign. 789, ka 345, Hlášení č. j. 9606/25.
- sign. 790, ka 352, Hlášení č. j. 7976/26; Hlášení č. j. 7368/26.
- sign. 791, ka 355, Hlášení č. j. 617/27.
- sign. 794, ka 399, Hlášení č. j. 13294/30.
- sign. 795, ka 412, Hlášení č. j. 11415/31.
- sign. 795, ka 414, Hlášení č. j. 13.778/31.
- sign. 796, ka 419, Hlášení č. j. 4.294/32.
- sign. 798, ka 459, Hlášení č. j. 25138/34.
- sign. 798, ka 461, Hlášení č. j. 27572/34.
- sign. 801, ka 647, Hlášení č. j. 22869/37.
- sign. 824, ka 929, Mapy a plány z roku 1939.
- sign. 896, ka 1117, Osobní záznamy S. K. Dostála a B. P. Fučíka.
- sign. 896, ka 1120, Osobní záznam B. Krumphanzla.
- sign. 896, ka 1121, Osobní záznam Č. Petrovického.
- sign. 896, ka 1122, Osobní záznam F. Skrbka.
- sign. 896, ka 1123, Osobní záznamy J. Suchého a F. Šolce.
- sign. 896, ka 1124, Osobní záznam R. Vošahlíka.
- sign. 897, ka 1131, Osobní záznamy S. K. Dostála a B. P. Fučíka.

- sign. 897, ka 1145, Osobní záznam B. Krumphanzla.
- sign. 897, ka 1155, Osobní záznamy H. Petrovického a Č. Petrovického.
- sign. 897, ka 1159, Osobní záznam J. Řezníčka.
- sign. 897, ka 1161, Osobní záznamy J. Slušíka a F. Skrbka.
- sign. 897, ka 1163, Osobní záznam J. Suchého.
- sign. 897, ka 1166, Osobní záznamy J. Šupky a F. Šolce.
- sign. 897, ka 1169, Osobní záznam R. Vošahlíka.

3) Státní okresní archiv v Náchodě – fond Četnická stanice Josefov¹³⁷

- sign. S-144-2, Památník četnictva v Josefově.
- sign. 632, Staniční služební kniha z let 1937–1939.

2 Použitá literatura

- 1) BENEŠ, Jaroslav. *Stráž obrany státu 1936-1939*. 1.vyd. Dvůr Králové nad Labem: Jan ŠKODA – FORTprint, 2007. ISBN: 978-80-86011-34-9.
- 2) FARA, František. *Četnické vzpomínky*. 1. vyd. Praha: Codyprint, 2002. ISBN: 80-902964-4-0.
- 3) HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007. ISBN: 978-80-7106-906-5.
- 4) MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva I.: Habsburská monarchie (1526– 1918)*. 1. vyd. Praha: Themis, 1997. ISBN: 80-85821-52-4.
- 5) MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva II.: Československo (1918–1939)*. 1. vyd. Praha: POLICE HISTORY, 1999. ISBN: 80-902670-0-9.
- 6) MACEK, Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva III.: Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát 1939 – 1945*. 1. vyd. Praha: POLICE HISTORY, 2001. ISBN: 80-86477-01-0.
- 7) MACEK Pavel, UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV.: Československo (1945–1989)*. 1.vyd. Praha: POLICE HISTORY, 2011. ISBN: 978-80-86477-55-8.
- 8) MERTLÍK, Pavel. *Jaroměř na přelomu tisíciletí*. 1. vyd. Boskovice: Albert, 1999. ISBN: 80-85834-74-X.
- 9) SPEYCHAL, Robert et al. *Stráž obrany státu*. 1. vyd. Praha: MV&H s.r.o., 2002. ISBN: 80-238-8328-3.

---

¹³⁷ Fond není zpracován, signatury jsou tedy původní.

Seznam příloh

Příloha č. 1: *Hodnosti četnictva*

(SPEYCHAL, Robert et al. *Stráž obrany státu*. 1. vyd. Praha: MV&H s.r.o., 2002. ISBN: 80-238-8328-3. S. 27)

Příloha č. 2: *Mapa obvodu četnické stanice k r. 1939*

(Národní archiv, Zemské četnické velitelství Praha, sig. 824, ka 929, Mapy a plány z roku 1939.)

Příloha č. 3: *Abecední přehled četníků sloužících na četnické stanici v letech 1918–1938*

(Státní okresní archiv v Náchodě, Četnická stanice Josefov, sign. S-144-2, Památník četnictva v Josefově.)

Příloha č. 4: *Přehled zatčení a udání v jednotlivých letech*

(Státní okresní archiv v Náchodě, Četnická stanice Josefov, sign. S-144-2, Památník četnictva v Josefově.)

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Četníci na zkoušku	Strážmistři	Nižší důstojníci četnictva	Vyšší důstojníci a generál četnictva
Bez hodnosti	Strážmistr	Poručík	Štábní kapitán
Svobodník	Štábní strážmistr	Nadporučík	Major
Desátník	Praporčík	Kapitán	Podplukovník
Četař	Vrchní strážmistr		Plukovník
Závodčí			Generál

Příloha č. 2

Příloha č. 3

Hodnost v době nástupu	Příjmení jméno	Příchod – odkud	Odchod – kam	Poznámka
Vrchní strážm. II. tř.	Bažant Josef	21. 6. 1919	13. 1. 1923	<i>Velitel stanice</i>
Náhr. četník	Bloman Gregor	10. 10. 1918 – dopl. odd. Praha	27. 10. 1918 – Dvůr Králové nad Labem	
Strážmistr	Dostál Stanislav Karel	5. 1. 1936 – Smržovka	27. 7. 1945 – Liberec	
Náhr. četník	Drška Ludvík	29. 11. 1918 – dopl. odd. Praha	2. 1. 1919 – Ondě, Slovensko	
Strážmistr	Fučík Bohuslav Petr	10. 7. 1936 – Hrádek nad Nisou	26. 8. 1945 – Hrádek nad Nisou	
Náhr. četník	Groll Zdeněk	10. 12. 1918 – dopl. odd. Praha	14. 5. 1919 – teoretický kurz, Litoměřice	
Strážmistr	Harycr František	20. 2. 1923 – Žireč	31. 10. 1925 – do výslužby	
W. I. Kl.	Holík František	1. 6. 1916	19. 2. 1919 – Slovensko	<i>Velitel stanice</i>
Strážmistr	Karger František	11. 10. 1919 – Žireč	15. 3. 1921 - Žireč	
Náb. četník	Košek Bohumil	28. 3. 1918 – dopl. odd. Praha	31. 10. 1918 – dopl. odd. Praha	
Četn. na zk. / Strážmistr	Krumphanzl Bohumil	6. 12. 1919 – dopl. odd. Praha návrat 18. 9. 1920	5. 7. 1920 – dopl. odd. Praha 10. 12. 1923 - Olešnice	
Strážmistr	Merhout Josef Jan	11. 12. 1923 – Olešnice	1. 6. 1926 – Liberec (sbor unifor. stráže)	
Vrchní strážmistr	Pavelka Václav II.	27. 7. 1925	24. 2. 1930 – zemřel	<i>Velitel stanice</i>
Vrchní strážmistr	Petrovický Hynek	1. 3. 1930	11. 6. 1930 - Trutnov	
Vrchní strážmistr	Pivoňka Čeněk	11. 6. 1930	10. 10. 1945 – Senohraby	<i>Velitel stanice; 1. 3. 1948 penzionován</i>
Vz.	Příbyl Petev	13. 11. 1916 – Hohenbruck	19. 2. 1919 – Praha	
Četn. na zk.	Rádl Josef	4. 11. 1919 – dopl. odd. Praha	5. 7. 1920 – dopl. odd. Praha	
Strážmistr	Řezníček Josef	1. 9. 1920 – Česká Třebová	19. 12. 1923 – Žireč	
Strážmistr	Suchý Josef I.	1. 9. 1920 – Linkartov	5. 1. 1936 – Smržovka	
Vrchní strážmistr	Šuk Václav	13. 1. 1923	30. 6. 1925 – restrikován	<i>Velitel stanice</i>
Četn. na zk.	Skrbek František	22. 2. 1919 – dopl. odd. Praha	14. 5. 1919 – teoretický kurs, Litoměřice	

Četn. na zk.	Šíba František	2. 3. 1919 – dopl. odd. Praha	13. 5. 1919 – teoretický kurz, Praha	
Strážmistr	Slušík Jan	7. 5. 1925 – ZČV na Moravě	7. 6. 1939 – Červené Pečky	
Závodčí	Šolc František	26. 7. 1920 – Sudice, Slezsko	26. 9. 1920 – Nový Bydžov	
Strážmistr	Šupka Josef	10. 6. 1926 – Varnsdorf	2. 6. 1936 – zemřel, Josefov	
Strážmistr	Štainc František	1. 3. 1919 – Jaroměř	4. 12. 1919 – Bratislava	
Strážmistr	Vošahlík Rudolf	19. 2. 1919 – Jaroměř	14. 5. 1919 - Meziměstí	

Příloha č. 4

Rok	Počet zatčení	Počet udání (oznámení)
1918	-	-
1919	-	-
1920	-	-
1921	-	-
1922	51	111
1923	73	270
1924	110	418
1925	69	312
1926	51	282
1927	32	285
1928	27	261
1929	39	331
1930	43	469
1931	72	460
1932	70	570
1933	99	870
1934	75	479
1935	70	425
1936	103	438
1937	94	479
1938	108	432